ساڵی سفر

سەباح ڕەنجدەر

شوێنی زەینی لە شیعردا

جوانی و کردە کاریگەرەکان ، یان کاکڵەی تایبەتییەکان کە مرۆڤ تێیدا دەگاتە ناسینی خۆی لە زمان و سروشتدا بە ناوچەوانییەوە لکاوە ، بۆ بریسکانەوەی ئەم ناسینە پێویستە پێش هەموو شتێك بچینە ناو هەوا و بواری سەرسووڕمان و زانین لە بارەی شڵەژان و هێمن بوونەوەی گیانەوە ، چونکە جوانی و کردە کاریگەرەکان ، یان کاکڵەی تایبەتییەکان لە شیعردا لە ڕێگای گیانەوە لێکدانەوەیان بۆ دەکرێت .

بریسکانەوەی یەکەمی ئەم ئەزموونە لەوەوە بووە خولیا و ڕایەڵی پێویستبوونی چنی ، یان بەردی سەرشاربوونی خۆی دانا لە بارە ئاماژەکانی تەمەن و ژیان و بینینم لە نێوان چل و پەنجادایە ، لە ناو وردەکاریەکانی خۆی نا دڵنیایە و ملی لە ئاست هیچ دەسەڵات و گرووپێکی داپڵۆسێنەر نەرم نەکردووە . سەرکێشی و سەرمەشقی بەردەوامبوونی لە کەش و ئومێدی نووسیندا دەرسکێنێت .

لە ساڵێکدا تۆماریان بکەمەوە ، ڕۆژەکان بە دوای یەکدا یەکەیەکە بە هۆی بنەماکانی نووسین و بیرکردنەوە وزەیەکی بەکاریان تێدا جەخت بکەمەوە و بیانهێنمە ناو واقیعی نووسین و هەقیقەتی ویژدانییەوە .

نووسین لە تەواوی ڕۆژەکانی ساڵێکدا کار و هەوڵدان و تێگەیشتنە لە ئاراستەی ڕۆیشتن و ئەو بوونەی خەیاڵ وەك پاڵپشتێك بەگەڕ دەخات بۆ گەشەکردنی بیرکردنەوە و پەیداکردن و خەملێنی تیشکە شیعرییەکان لە هەقیقەتی ویژدانییەوە .

نەمویستووە شوێن پێی تەمەن و ژیان و بینین پیشان بدەمەوە ، بەڵکو ویستوومە ئاراستەی بخەملێنم و پێناسەی بکەمەوە . پێناسە کردنەوە گەیشتنە بە ناوکی بێگەردی شیعر . ئەگەر چی دەشزانم ناوکی بێگەردی شیعر لە پلەی مەحاڵدا بە دەست دێت و لە گرد و کۆی جۆش و خرۆشی ویژدانی و گۆشە جیاوازەکاندا گەلاڵە دەبێت ، بەڵام من وەك کەسێکی پڕ جۆش و خرۆشی ویژدانی و ماندوو بە شیعرەوە ، گەیشتن بە تاکە درەوشانەوەیەك ناوکی بێگەردی شیعر و ژیانمە .

من پەروەردەی کولتووری شیعرییم و لە کرۆکی زمانی کوردییەوە هاتوومەتە دەرێ ، کولتوور لە ناو کۆمەڵێك هەلومەرجی کاریگەردا دەرسکێت . هیچ شتێکیشم لە دەرەوەی بیرکردنەوەی خۆمدا نەدۆزیوەتەوە کە لێکدانەوەی جیاوازی بۆ ژیان نەبووبێ . پێویستیشە باشترین شت کە لە بیرکردنەوەی خۆماندا گرد و کۆبووە و هەمانە ئەوە ببەخشین ، بەخشینی باشترین شت بنیادت دەنێتەوە . کە هەموو بیرکردنەوە و توانات لە دوا دەقدا ڕشت هەست بە جۆرێك ڕووخان دەکەیت . کە بە شێوەیەك لە شێوەکان بە خشینەوە لات دووبارە دەبێتەوە ، ڕاستەوخۆ هەست بە بنیاد نانەوەت و هێز و وزەی دەروونی دەکەیتەوە . لەم کار و هەوڵدانەدا ویستوومە لە هەڵچوونێك ، یان ڕامانێك ، یان بینینێك ، یان تەزوویەك ، یان خەونێك ، یان هەست پێ کردنێك . . . . . . تاد ، بمێنمەوە و جۆرە خەسڵەتێکی چۆن خرۆشان و وەها نووسینی پێ بەخشم ، یان هەستی کاتی و دۆخێکی سروشتی تێیدا بدۆزمەوە . واتە شیعر لەگەڵ هەر بارێك لەو بارانەی دەستنیشانم کردوون ، پێم گەیشتووە و لە گیانی نزیك بوومەتەوە و گەیشتووم بە پلەی ئەشقی کەم وێنە ، ئاماژەکانی تەمەن و ژیان و بینینم کردووە بە ناوەند و تیشکە شیعرییەکانم لێوە پەیدا کردوون و گەیاندوومەتە باری کپیی نووسین .

لە کپیی نووسیندا لەو گرفت و کێشانە ڕام نەکردووە کە ڕۆژانە ڕووبەڕووم بوونەتەوە ، هەندێکیانم لە بینینەوە هەڵدەگێڕایەوە ، وەك نادیاری و خەیاڵێك کارم تێدا کردووە و بە مەودا و خاڵێکم گەیاندووە .

لە هەرەمەوە داشکاومەتە خوارەوە و لە خوارەوەش بە ئاراستەی هەرەم بەرزبوومەتەوە بۆ دامەزراندنی مەودا و خاڵ ، ناوەندم کردووە بە یادگە و گفتوگۆ و کانگەی زاخاودانی مێشك . بایەخی زۆرم بە ئەفسوونی وێنەی شیعریی داوە ، بە هۆی دەنگی پیت و ئاوازی وشەوە

هەمان بایەخم لە ڕستەی شیعریشدا دووبارەکردووەتەوە. ڕستەی شیعریم لا وەك ئەو ئوتۆمبێلە ئەفسووناوییە بوو کە بە منداڵی بە ئارەزووی خۆم و بە جۆرەها شێواز دەمجووڵاندو ئاستدارم دەکرد .

نەکەوتوومەتە گەمەی وشە و پچڕانی پێوەندی نێوان وشەکان ، پێوەندی نێوان وشەی یەکەم و سێیەم بپچڕێنم و گەمەیەکی دەنگی بە وشەی دووەم بکەم ، بەڵام هەوڵم داوە ڕستەکان ڕستەی بێ گرێ و ئاستداربن و جۆری دەنگی وشە و سروشتی زمانی تێدا بپارێزم .

ئەو ڕاپسکان و هێزە شاراوەیەی زمان هەیەتی لە چۆنێتی مامەڵەکردن لەگەڵیدا گیانی نوێبەخشی تێیدا دەجۆشێت و دەرسکێت .

زمانی ئاخاوتنم لە زمانی نووسین جیاکردووەتەوە . هەمیشە ئەو ئاخاوتنانەی لەناو ژیاندا هاتووە و دێت پاڵپشت بووە بۆ نووسین . واتە دەقی شیعریی چووەتە پاڵ دەقی ژیان و هاوتاییان دروست کردووە .

لە کار و هەوڵدانەکانی پێشترم دەق هەبووە ، چەندین ئەم پەڕ و ئەو پەڕم پێکردووە و هێڵە گشتییەکانم گۆڕیوە . ئەوجا ڕەوایم بە خۆم داوە بڵاوی بکەمەوە ، بەڵام لەم کار و هەوڵەمدا چۆن نووسراوە ، ئەوها بڵاوکراوەتەوە . مەگەر بە دەگمەن وشەیەك ، یان دەستەواژەیەکم جێگۆڕکێ پێ کردبێت . لەوانەشە ئەمە خەسڵەتی شیعری کورت بێت بە پڕی دێت و خورپەت دەخاتە هەناوەوە و خۆی پێشکێش دەکات ، هەروەها شیعری کورت خۆی لە گشت ناناسێتەوە ، بەڵکو خۆی لە یەك شت دەناسێنێتەوە و مانای تەواوی یەکلاکەرەوە دەدات .

هەوڵی ئەفسانە و داستان خوڵقانیشی تێدا نادرێت ، هەوڵی بەرهەم هێنانەوەی مانا و مەودایەکی نوێی لێوە دەدرێت و دەرسکێت . شێوەی ڕسکانەکەش لەو وێنە و دەربڕینانە خۆی ڕوون دەکاتەوە کە مانا و مەوداکانی تێدا کۆ دەبێتەوە و وێنای کەسێکی ئەفسانەیی ، یان داستانیمان بۆ دەکات .

لەیەکەم ڕۆژی ئەم ساڵدا تا دوا ڕۆژی 366 پارچەم نووسی . نووسین بۆم ببووە سروشتێکی تایبەت و ڕۆژانە . ڕۆژ کە نوێ دەبووەوە ، دەبووە خولیا و سەرهەڵدانی پارچەیەکی دیکە . وەك ئەستێرە ڕژاوێك هەر ڕۆژەی پارچەیەکم هەڵدەگرتەوە ، ڕێزم دەگرت و بەرزم دەکردەوە تا ئاستی دڵ و سەر ، ڕۆژی دووەم وەك یاداشت و بیرەوەری لە نووسینی ڕۆژی پێشترم دەڕوانی .

لە دوا قۆناغی بیرکردنەوە و دیارکردندا تەواوی پارچەکانم بەیەکەوە گرت و جۆری دڵ لێدانەکانیانم پێوانە کردن . بینیم زۆرینەیان لە ناو یەکدا شەپۆل دەدەن . 200 پارچەیانم لێ فڕێدان و 166 یانم وابینی هەریەکەیان لە تاکدا سەربەخۆیە و لە گشتدا لە ناو یەکێتی ئەزموونی هەستیمدا یەکگرتوون و ئاراستەیەکیان گرتووە بۆ گفتوگۆ دروست کردن لەگەڵ ئەوی دیدا ، ئەوە شیعری بێگەردە گفتوگۆ دەکاتە هۆ و ئامانج و هەموو شتێك بۆ بەرزکردنەوەی هەستی خۆشەویستی و لە دایك بوونی پێوەندی لە دڵەوە لە نێوان سروشت و گەردوون و تەواوی بوونەوەر و کۆمەڵگاکاندا .

لەو ماوەیەشدا بە شێوەیەکی پڕاوپڕ و بێ هاوتا ئالوودەی چوارینەکانی بابا تاهیر و خەیام . . . . . تاد ، ببووم . توانای ئەوەیان پێدام دووبارە نەبوونەوە لە شێواز و ئاستداری لە ئێستێتیکای زماندا یارمەتیدەرن بۆ گەیشتن بە پلەی ئەشقی کەم وێنە و بەرهەمهێنانی تایبەت و پڕ بایەخ .

ژیان بەخششێکی خودا داوە و بەرهەمهێنانی شیعر بۆ من نهێنی بوونیەتی . هەموویان بە یەك شێواز بەرهەم نەهاتوون . شێوازی جۆراوجۆر و جیاوازن . هەندێکیان سادەن لە ڕووی ڕێکخستنەوە ، مانایان بە دوای یەکدا هاتوون و مانا دەپارێزن ، مانایەکی ڕوون و دیار ئاشکرا دەکەن . لە هەندێکی تریشدا مانا لە ناو جێگۆڕکێی کات و گواستنەوەی شوێن لە شوێنی واقیعەوە بۆ شوێنی زەینی بزر دەبێت و دەبێتە هەست پێ کردن . واتە وێنەکە مانایەکی ڕوون و دیار ئاشکرا ناکات ، بگرە هەست دەکەیت شتێك هەیە لەم بارەدا مانا دەگۆڕێت بۆ هەست پێ کردن . لە بینینی ڕۆژانە خۆی بە دوور دەگرێت ، وەك خەیاڵی کتوپڕ خۆی قووڵ نیشان دەدا . لەسەر دوو شوێن نەوەستاوم ، بەهەشت و دۆزەخ . بەهەشت ئێرە و دۆزەخ ئەوێ ، بەڵکو شوێن شوێنێکی زەینییە و زەمەنیش زەمەنی دەروشانەوەی گیانە . لە هەر نیوە بازنەیەکدا ویستبێتم کوشتیتم و پاشان بووژاندوومەتەوە ، نووسین کە شوێنی زەینی هەڵدەبژێرێت

ژیان لە ناو زەیندا درێژ دەكاتەوە و پێكهاتەیەكی زەینی دەداتێ و لە فۆرمی زەینیشدا ڕێكی دەخاتەوە و دایدەمەزرێنێت . شوێنی زەینی لەم كار و هەوڵەمدا دەبێتە خود و دەبێتە بابەتیش ، هەروەها دەبێتە شێواز و دەبێتە ماناش ، لە شوێن و كاتی واقیعیدا هەقیقەتی ڕەها هەیە . واتە دەست پێ كردن و وەستان ، بەڵام لە شوێنی زەینیدا هەقیقەتی ڕەها نییە . كپی و هەڵچوونی گیان هەیە ، شتەكان لە بیركردنەوە و وێنە كردنی خۆیدا دەدۆزێتەوە . هەقیقەتی ڕەها دەیەوێت واقیع بپارێزێت و لە دۆخێكدا ڕایبگرێت و نەیخاتە بەردەمی پرسیاری كاریگەر و هەمیشەیی درێژ خایەن .

بەند نیم بە بنەڕەت و چۆنێتی سروشتەوە ، ئەگەر هەشم بێت لە شێوەی تاڵە دەزوویەك هەبووە و دەمێنێتەوە . خەسڵەتی مرۆڤم داوە بە كەرەستەكانی سروشت و لە بارەی بوونی خۆیەوە هێناومنەتە گفتوگۆ و لێك تێگەیشتن . ئەو بارەی تێدا دەدۆزرێتەوە كە لە زمان و خەیاڵدا بۆی دەگەڕێن . شاعیر بوون لە ناو كەرەستەكانی سروشتدا ئاسانە ، بەڵام بە شاعیری مانەوە لەناو كەرەستەكانی سروشت و گۆڕینیان بۆ ڕازەكانی مرۆڤ و گەردوون . دۆخ گۆڕینە . خواستی نوێبەخشی ، یان ناوكی بێگەردی شیعر لەو دۆخ گۆڕینەدا دەردەكەوێت و دەرسكێت .

شیعر بۆ من ئامانجە و بە دوایدا دەگەڕێم و هەوڵی بۆ دەدەم ، قەتیش بە دوای قسەی ئەم و ئەویشدا ناچم ، چونكە بوونی شیعر هێزە بۆ پاراستنم و بێ بایەخكردنی لەرزۆكی و لاوازی دەروونی ئەوان . داهێنان ڕق و كینە و ئیرەیی خاودەكاتەوە و پەراوێزی دەخات . باری بەخۆداچوونەوە دەخەملێنێ و هەقیقەت دەكاتە پێودانگ و دەهێنێتە پێشەوە . هەموو شتێكی سرووش و بەهرەبەخش لە كولتووری مرۆڤایەتیدا بۆ ئاشنایی و یەكترناسین سەری بەرز كردووەتەوە و خەڵكی بینیوە و خەڵكیش بینیویەتی . سەرنجیان تێكهەڵكێشی یەكتر بوونە و لە بوونێكی هەست پێكراویان ڕوانیوە و خاڵ و هێڵی بە دوا داچوونیان دۆزیوەتەوە . شیعر بەرهەمهێنەری سرووش و بەهرە بەخشی ئەم كولتوورەیە ، جوانی گشتگیریش هێمای تایبەتی كولتووری مرۆڤایەتییە ، بەڵام خۆم ئەم مانایەم بەرهەم هێناوە كە خودم ویستوویەتی و سروشتم لە شوێن و فۆرمی زەینی ئاشكرا دەكات . كە خود و سروشتی مرۆڤیش لە ڕێگای شیعرەوە لە شوێن و فۆرمی زەینییەوە ئاشكرا بوو . شیعر وەك تیشكی خۆری لێ دێت لە بەرزترین لووتكە دەكەوێت ، هەروەها لە قووڵترین دۆڵیش ، بەڵام ڕەنگە هێزی گەرمایی بەخشینی لە لووتكەوە بۆ دۆڵ جیاوازیان بۆ دوو ئاستی دوور لە یەكتربن .

نوێبەخشی دیاردەیەكی گەردوونی و گیانی گشتییە ، ناوكی بەهایەك نییە ، بەڵكو كۆمەڵێك بەهایە و بەهای لێوە لە دایك دەبێ و دەرسكێت . پاشان بە ئاسۆیی و ستوونی گەشەدەكات و خۆی بڵاودەكاتەوە . مەرجیش نییە شیعر هەڵقوڵاوی هەلومەرجی كۆمەڵگایەك بێت . لە زەوی تایبەتمەند و هەلومەرجی جیاوازدا هەڵدەقوڵێت . مەرجە پێوەندییەكی ڕاستەقینەی لەگەڵ هەستەكان و زماندا بەرێوە بردبێت و تێگەیشتنیان بۆیەك هەبووبێ و گونجاندن بخەنە ناو ڕووداوە زەینییە كانیانەوە . با ئەم بارەش لەسەر چاو و بڕۆی شیعر لابدەین ، كە گوتراو پێویستە شیعر بەناو دەروونی كۆمەڵگاوە شۆڕببێتەوە و ڕازەكانیان بڵاوێنێتەوە و بە پێی خواست و پێویستییەكانی ژیانی ڕۆژانەیان خۆی ڕێك بخات و بێتە گفتوگۆ . گۆشتی ئەدەب لە ئێسقانی بینین و واقیعی زیندووی ویژدانی جیاناكرێتەوە . ئەو واقیعەی كە لەناوی دەژین دەبێتە هۆی هەڵچوونی كتوپڕو جووڵانەوەكانی دەروون . بە بێ هیچ شاردنەوەیەك كێشەكانی خۆی بێ پەردە دەخاتە پێش دڵ و چاو لە ڕووبەرێكی تەسكدا بە جێی ناهێڵێت . لە چركەیەكدا بەهرەكانی دادەچڵەكێن و بە ئاوازێكی بە جۆشەوە لە درێژبوونەوەی ڕستەدا كاروبارەكانی دەروون كاكڵی جووڵانەوەكانی خۆی بە جێ دەهێنێ . لەم بارەدا بەهرە بنەمایە و واتایەكی لێ پێكدێت و دەبێتە نەمری دەروون .

1

ماوەیەکی پڕ گیان و دڵ

لە دەشت و دەر و کێڵگەدا

هاوگیانی گا و ئەسپ بوو

بە دەستی پڕ دەمار و خوێنی

سمۆرەی ترساوی خستووەتەوە

سەر لکی بڵند و بە بەرهەمی دارگوێز

دوای ماندوویی و پڕ تاسەبوون

دەرگای ماڵی بۆ نەکرایەوە

خوێنبەری دەستی خۆی بڕی

خۆی کوشت و نەچووە جیهانی مردووانەوە

بووەوە منداڵێکی فڕفڕۆکەفرۆش

پاشان شخاتە و مۆم

2

کێ بوو لەگەڵ مەسیح هاتە سەر زەوی

مریەم نەیکرد بە برای شیری کوڕەکەی

مەسیح هەندێك درەختی چاند و ڕۆیی

زەویی جوان فێرە ناز بوو

ئەوەی نەکرا بە برای شیریش ڕۆیی

شەپۆل لە ڕووبار پەیدا بوو

گەرا تروکا

ماسی بیری لە بۆگەن نەبوونی سەری کردەوە

لەو نێوانەدا تاقانەیەك مردووە

لە گەڕان بەناو کەلوپەلەکانی

دەستنووسێکیان دۆزییەوە

نامەیەکی کراوەی بۆ شاعیرێك نووسیبوو

3

چ مرۆڤی چاك و چ بەد مەلە بکەن

ماسی دەترسێت

چی بپرسین

جوانی بۆ بێتە سەما

پاشا بۆ دڵکرانەوە چووە دەشت و ناو قۆپەنە گیا

لە گرانیی ترپەی پێیەکانی

کەروێشك

هێلانەی جێ هێشت و هەڵاتە بوو

بێچووەکانیشی بە دوایەوە بوون

خۆر بە دڵتوندی هێزی خۆی کۆ کردەوە و ڕۆیشت

4

دەریای بێ ئامان

تەرمی خنکاوەکانی نەداینەوە

ترس و گومانی لە ڕۆخی ڕاخستووە

چی نەماوە

بە خەیاڵی چنگێك خۆڵەمێشەوە

دەست بۆ ماڵ و گۆڕستان دەبەین

خەتای ئێمەی تێدا نییە

دەریا

ترسناك و

ستەمکار و

سەماکارە

5

تریفە لە خوێنی مرۆڤدا دەخنکێت

کە داشبەزێتە ناو گۆم

بەناو گۆرانییەکی دڵخۆشدا دێت

لاسکە گیایەك لە دوو توێی کتێبی

هەواڵە سەیر و سەمەرەکانی جیهان دادەنێت

6

خودا لە خۆیدا

هەموو شتێکی دروست کرد

لە کۆتاییدا جگە لە خۆی

هیچ شتێکی تر نامێنێت

ئارەزووی ژیانەوە سەرقاڵی دەکاتەوە

هەموو شتێك دروست دەبێتەوە

هەردوو چاوی زەوی پڕ دەبێتەوە لە فرمێسك

7

گالیسکەیەك بە ڕۆخی ڕووباردا گەڕا

پاشماوەی مەلەوانەکانی کۆ کردەوە

ناخ هەڵۆیەکی ئازاردراو بوو

بەرەو ئاسمان بەرز بووەوە

کەس نازانێ لە نیشتنەوەیدا چی بەسەر دێت

بەرزبوونەوە خودی گشتمانە

هەمیشەش لە دیواری بەرانبەرمان دەڕوانین

8

پەنجەرە و دەرگا

دەستیان بۆ دەستمان هێنا

هەر یەکەمان بۆ خۆمان هەنگاومان نا

ڕوومان لەم ژوور و زیندانە وەرگێڕا

گزنگ ڕووخۆشە

چرای کوێران دڵە

کوێر تەمەن درێژن و ڕاز دادەگیرسێنن

ڕووناکییان لە ڕێوە بۆ دێت

حاڵ لێهاتووی نۆتە و ئاواز و دابەشکردنی تۆم

ئەی ڕێگای هەموومان

سیمای ئەسپ لە بەیاندا جوان و ئەفسوونی دانبەخۆداگرتنە

باران نەرم و سەنگین دەبارێ

دڵی منیش دەڕژێ و ئاوازی بەدوادا دێت

9

کەس ناپرسێت

یان نازانێت

کۆترە باریکە لە کوێوە دێت و بۆ کوێ دەچێت

ئەشقی خودایی لەگەڵ خۆیدا هێناوە

لادەداتە ناو کێوی سەر بەتەم

جاریش بووە

بەخت یاوەری نەبووە

لە ژێر باڵی واشەدا

سۆزی بۆ مانەوە کردووە

ئەشقت لە هاتندا بەچاو سڵاو دەکات

دنیا بە بۆنی خۆیەوە دەباتە بەهەشت

لە ڕۆیشتنیشدا بە دەست ماڵئاوایی دەکات

بە بیر هەموومان دێتەوە

لە کوێوە دێت و بۆ کوێ دەچێت

بۆنێکی یەکجار خۆش

لە کوێوە

بۆ کوێ

لە نەزانینمان دەپرسێت

10

بە هەڵەیەکی ئەنقەست

تەمەنی خۆم لە شیعرێك دەرهێنا

شیعرە هەر دێت و دەچێت

چاو لە هەموو شتێك دەگێڕێت

کات ونە و ڕێگاش چ زوو بەسترا

جانتای گەشت ئامادە مەکە

ناگەی بە گۆڕستان

بەخۆت نقومی لە دڵی شۆڕشە کورتەکان

11

ئەسپ کە لە ناو تەمی بەیانییاندا دەڕوات

شاژنی ڕۆژە

مانگیش شاژنی شەوە

پەپوولەیەك بەناو قوڕێکی شێلدراودا دێت

پرسیاری چرا بە دەستان دەکات

پێی وایە هاوڕازبوون ئاسانە

ئەی هاوڕاز کەمێك خێراتر ڕاکە

12

کاتێك گوڵەگەنم شیری دەمەیی

ڕەنگی سەوزی لە بیر ناچێ

سەردەمی وەفا دەستی پێ کردووەتەوە

با دڵنەرم و پەیامدەرە

بۆن و بەرامەی بۆ مێرووستانی باڵدار هێناوە

بە لێواری مەنجەڵی بێری بنیشێتەوە

لەسەر پێستی گا وێنەی گۆڕێکم کێشا

ئاگرم لە ناو دانا

ئەی خودای ئارامکەرەوە

مرۆڤـ لە تەك ئاگردا چاوانی بەسەر چاوی کۆتردا زاڵن

13

ڕۆژی پێش جەژن

داوای گوڵێکم لە کیژەکەم کرد

بۆ سەر گۆڕی دایکم

گەڵا سەوزاییی تێدا بێ هێز بێت

با چەند بە ئاسانی جێگۆڕکێی پێ دەکات و هەڵی دەدا

نازانم بۆ مردوو هێندە تەماشای گوڵ دەکات

14

مانگ وێنەگری گەڕۆکە
لە ئاسمان ماندوو دەبێت و لایەکی زەوی دەگەڕێت
لە کانییەکدا وێنەکان دەشواتەوە
مانگ جوانییەکی کوشندەیە
بۆنی قاچی قرژاڵ لە کانی دێت
کە بەناو قەوزەیەکی لینجدا هاتووە

15

هاوسەرەکەم ماسیی ترش و خوێ دەکرد
منداڵەکەمان گوتی
بابە ئەها ماسی شەهید بووە
چاوی ماسی دیوانی شاعیرێکی پڕ ڕاز و داخ بوو
تاسام و ناخم داچۆڕا
هەنارێکی ترشم گوشییە چاوم
بۆ درۆ و فێڵ لەخۆکردن سوور هەڵگەڕا
شەقامی شار چۆڵ و وشك
دەتوانم لە ناو چاوی ماسیدا خەڵووەتدار بم
نزا و سۆز بکەم

16

مردوو لە گۆڕەکانیان هاتوونەتە دەرێ
لە نزیك کێلیان دانیشتوون
ڕۆژی لەدایکبوون و مردنیان یاد دەکەنەوە
دنیا چەرمی چۆلەکە بوو

17

بەڕەزامەندییەوە
دان بەژیانی دوای مردندا دەنێم
خدری زیندە
ئەو خەون و خۆشییەی بە با چووە
هاوتەمەنی کێیە
بیرەوەرییەکانی لەگەڵ کێدان

بەخت یاوەری نەبووە
ترووسکاییيەکی لاواز بوو
نەیتوانی بێتە ناو تینی ڕۆژ و سروشت گەرم بکاتەوە
مردن شکۆی ڕووناکییە
بەسەر زەوییەوە ڕژاوە

18

گوڵێك لە ناو گوڵان
گەیشت بە مانای بۆن
لە پەڕۆیەکی ڕەشدا بەخەتی سپی
بەداخ و حەسرەتێکی ئاگرینەوە
پیاوێك شاگەشکە بە دەفتەر و ئەفسوونی مەرەکەب
زەنگیانەی ناوی بە ڕستەی مەرگەوە کرا
لە گۆڕستانی شیعردا ناشتمان
ئەمڕۆ یەکەم ڕۆژی پرسەکەیەتی لە مزگەوتی دیوانەکەی
ئاو لە ڕەگدا سەرسامە و هەڵدەکشێ
لە پۆپدا دەبێتە هەڵم
زەوی بەڕاستی خەمبار دیارە

19

ئەستێرەیەك هەڵات و بووە نەخشی کەوچکی چام
زانیم بەڕێوەیت و دێیت
شووشەی چرام پاك دەکەیتەوە
گەزەیەك لە سەری پەنجەم دەدەیت
دەشبینم زەوی هەڵدەکۆڵن
تەرم دەشارنەوە
یان گەنجینە
ئەو دڵەڕاوکێیەم لە بەڕێوەبوونتدایە
قەلەباچکەیەکی کلك درێژ
خۆی لەبەر خۆری پایزان هەڵخستووە
بەدەنووك لەشی خۆی دەخورێنێت

پێیەکانیشی بە پەلکی گوڵەبەڕۆژە خاوێن کردەوە
باشترین هاوڕێی خۆی دۆزییەوە

20

شەوی سەری ساڵە
مۆم بەسینگی قەڵای هەولێرەوە دەسووتێت
بەگوتنی گۆرانیی فۆلکلۆرییەوە
تا شل بووم
شەقامەکانی شارم تەی کرد
دەڵێی یەکەم جارە ئاشق دەبم
یان ژیان دەناسم
بەشی خەونبینینێك شەو مابوو
سەرما ڕاوی نام بۆ ماڵ
جلوبەرگی سووری بابەنوئێلم
لە ناو سندووقێکی گوللەنەبڕ دانا
ئێمە هەموو
ژیان دەناسین و ئاهەنگگێڕین
یەکەم جاریشە ئاشق دەبین

21

وەرزشوانی لەسەر پەت ڕۆیین
بەجوانی ڕێوڕەسمی یاریی بەڕێوە برد
ئێمە هەموومان سەرسام بووین
بەمۆمەکانی لەسەر دەستی دای گیرساندبوون
بۆ سواربوونی ئەسپی دارین
هاتە خوارەوە
دایکیشی ڕای سپارد
دەرزییە ونبووەکانی بۆ بدۆزێتەوە
ڕووبارێکی تیژ بردبوونی
لە ناو گوێچکەماسی
ئەفسوونی بێ ئومێدی هەیە

دەرزیی نەدۆزراوەش

22

بەیان ڕەنگی تەنیا بە گۆرانی دەگوترێت

تەم گوێ لە ترپەی دڵمان ڕادەگرێ

گەرمایی دێت

ئەم چاودێرە دەتوێنێتەوە

زستان بە چ ناوێکەوە داڵدەی تەم دەدا

نەمانزانی ئەی دڵ

ڕەنگی بەیان بۆ تەنیا بە گۆرانی دەگوترێت

پەری باڵدار

هێشتان هۆگری ئاگر نەبووە

23

مۆم لە داگیرسانیدا بە ئازارە

لەگەڵ تاریکی بە ئارامە و هێرشی بۆ نابات

ڕووناکی دەیکوژێت

لەسەر لێوی پەنجەرەیەك

ڕۆژێك تووشی بەڵایەك دێت

24

ئەگەر بۆ نهێنیی بەختەوەری گەڕای

سەیری بەفرێك بکە

چەند ڕۆژێك لەسەر گەڵایەکی پان مابێتەوە

ڕێبوارێك بەلاتدا تێ پەڕێ

زیاتر لە سیمای خۆی

لە سێبەری ورد بەرەوە

گیان لە سێبەردایە نەك لە جەستە

شیعر لە سێبەر و جەستە تێ دەپەڕێت

دەچێتە ناو بڵێسەی گیان و ئەفسوونی

سێ شەو و سێ ڕۆژ باران بارین

لە کتوپڕدا سەکۆی پڕ دەبێت لە

خەڵك و

خودا و

دیدار

25

خۆر بە ئارەزووی خۆی هێرش دێنێ

بەفر دەتوێنێتەوە

پیر بە ڕێگاوە بێزار و ماندوو دەكات

دەستیش دەداتە بن باڵی لكە گەنمی كەوتوو

خۆری نیوەڕۆ

ڕەنگی مرۆڤە

قەت بیرم لەوە نەكردووەتەوە

دەست بۆ ڕەنگی مرۆڤ درێژ بكەم

داوا و ئارەزوومە دەست بە پەیكەرە ئێسك دابهێنم و بۆنی بكەم

كە پەیكەرە ئێسك گۆشت و دەمار داپۆشن

زەوی جۆرە ئەوینێك بەدی دەكات

لەناو گۆشت و دەماریدا

ئاگرێك دەستی بەرز دەكاتەوە

شادی سەرمایەی ئەم ئاگر و دەستەیە

ئێمە وەك نهێنی سروشت

لەدەوریدا ئاشكرا دەبین و نمەك دەناسین

هەست بە ئارەزووی منداڵانەی زەوی دەكەین

26

ئەم لە بەردەم مێزێك دانیشتبوو

ئەویش لە بەردەم مێزێكی تردا

ئەم چاویلكەی ئەوی لە چاو كردبوو

ئەویش چاویلكەی ئەم

دەموچاوی ئەوانیان وەك تەم بینی

پێشتر جوان لە زەوییان نەڕوانیبوو

27

مانگ لە ناو شیعرەکانمدا ماڵی خۆی گواستەوە

لەبەرئەوەی پێم گوت

ئەو ڕۆژە پشووی ئەستێران بوو

دڵی بە پەڕ و باڵم

خۆی دا لە پەنجەرە و داو و قەفەس

ڕووگەنمای دۆزییەوە

دەستی گرت بە

هەناو و

هەوێن و

هەنییەی چرای دیوار کۆ

28

خۆر ئاگایی و هۆشیاریی بڵاو کردووەتەوە

ئەوەی لە تەواوی ڕۆژ تەماشام بکات

دەبێت بە مانگ

مۆزەخانەیەکی داخراو

حیکمەتی ڕەنگ و مانگی تێدایە

مانگ دەتوانێت

بەسەر لك و چڵەکانی

درەختی بنەماڵەی بابەنوئێل بنیشێتەوە

ئاهەنگگێڕان

تەماشای هەموو جوانییەکان دەکەن و دەپرسن

خۆر لە ڕۆژێکدا چەند جار ئاڵوگۆڕ بە ڕەنگی دەکات

29

لە ڕۆخی ڕێگادا دانیشتووم

باش تەماشا دەکەم

چاوم دەکەمە پەرژینی هەموو شت

نە جوانەکان هەمان جوانین لە باڵی سیمرخەوە ڕژابن

نە دڵی منیش هەمان دڵی بانگکراوە بۆ زیکر و ئەفسوون

شوێن لەگەڵ دڵدا دەگۆڕێت

لەم نێوانەدا ئەوەی چنارە بووەتە دەوەن
مێشکم چەخماخەیەکی دا
لە ڕۆخی ڕێگا بێ ئومێد بووم
هاتمەوە ژوورەوە
لە هیچ شتێکم نەپرسی
تاریکی کۆڵانی داپۆشی

30

شەڕی دڵ و زمان
هێندە گەرمە
وەختە یەکتر لە ناو ببەن
ئەی باڵی ئومێد لە بەرزبوونەوەدا بسووتێ
یەك ئەوی دی لە ناو ببا
ماڵەکەی ئێمە بزر دەبێت و خواردنی دایکم سارد دەبێتەوە
ڕێوڕەسمی مۆمیا بردنە ناو مۆزەخانەش
دەستی پێ کردووە
لە ناو تاشە بەردە هەڵکۆڵدراوەکەی
بێستوونی دادەنێن
کرمی ئاوریشم هەموو کەلوپەلەکانی
لەسەر پشتی هەڵگرتووە
لە مانگی یەکشەوەوە تا پڕبوونی مانگ
عەوداڵ و سەرسام دەپرسێت
ئەرێ پەپوولە بۆ نابێتە برادەری گیانی چرای دزان

31

لە ڕۆخی ئاوێکی بە ئارام دانیشتم
شەو کۆترە تەنیاکان و ئەستێرە
نیوە ڕژاوەکانی لەسەر سینییەك کۆ کردەوە
ئەوەی دەڕۆیشت
بەدڵخۆشی دەگەیشت و تاجە گوڵینە وەفاداری دەبوو
ئەو مانگەی من چاوەڕێی بووم

بێته ناو ئاوەکە و مەنگی بپارێزێت

بریقەی نەدایەوە و هەڵوەری

منیش بەو ڕێگایەدا دەگەڕێمەوە

وشە دەست بەهێزی ئەژنۆم

دادەهێنێ و دەگەم

لە پێکهاتەی ئاگردا شارەزا دەبم

جامخانەی مۆزەخانەیەك دەکەمەوە

وڵاتێکی کۆن دەبینم و خۆزگەی پێ دەخوازم

32

ئاسمان وەك کەڵەبابی چاوساغی دێ نووستووە

لابالێکی باخچەیە

ئەوەی تری کتێبی هێزی گیانی خوداوەندان

ئەو ئاشقانەی لە پیریدا بوونەتە داربەڕوو

نازی گوڵ ڕادەگرن

لە بۆنەکانیان پێیەوە دەنازن

منیش بۆ مەرگێکی بەختەوەر

دەچمە ناو مەشخەڵی ئاگردزەکانی وشە

درەختی بەرپەنجەرەم بەرداره

هەتاوم

سێبەریشم

هەتاو بێ سێبەر هیچ ڕێزێکی نییە

کەڵەبابی چاوساغی دێ

هەتاو و سێبەرە

33

حاجی لەقلەق

شاری بە ئاڵا ڕازێندراوەی خۆش دەوێ

سێبەری منارە گیانی هەموومانی پڕ ئومێد کردووە

مەیەرە خوارەوە

لە بەرزاییەوە دەنووکت هێزی ڕەوانبێژی

مندالآنی هەولێرە

سەگی نهێنگر بەرانبەرت وەستاوە

هەموو شتێك لە دۆخی خۆی دەرچووە

ئاکام بە پەیژەی ئاسن سەردەکەوم

گیانم لە ناو نهێنییەکاندا

کەسێکی لە سەمەندەر ئاگراوی تری لێ دەردەکەوێت

34

درەنگی شەوە

ورتە ورتی گەرمی ناو کەشکۆڵم

بۆ نابێتە گۆرانی میللی

کتێب فەرمانی دا بچمە ناو باخچە

فریشتەیەك لە ئاسمان بە پەلە هاتە خوارەوە

دەموچاوی تەواو تێك چووبوو

بەسەرهاتی هاوڕێیەکانی زۆر لابوو

بێ هۆش کەوت

دەستم لەسەر دڵی دانا

دڵی لە ژێر دەستمدا

بەسستی لێی دەدا

چاوی سوور هەڵگەڕا و ئاوی کرد

ئای زەمین

دڵت بەهەڵچوونی لافاو سپاردووە

35

زەمین دڵخۆش و هێمنە

لە نیشتمانی مندا دارگوێز پەرژینی

کتێبخانەی مزگەوت و تاتە نوێژە

سمۆرە بە ئاسانی بەدار هەڵدەگەڕێ

گاز لە دڵی فەریکە گوێز دەگرێ

گۆپکە و چرۆ بریندارن

سمۆرە دارگوێزێکی کلۆر کرد

چۆلەکەیەك بیر لە ماڵی خۆی دەکاتەوە

ورتەیەکی بەگوێ داین

ئەرێ لە زەمیندا چاو زۆرن بۆ چاودێریکردن

36

قەتاری قورینگانە

لە کوێستان دێنە خوارێ

دەنووك دەخەنە گەوجێتیی خۆیانەوە

وەرزین

هێلانەیان لەمبەر و ئەوبەرکردندا

سارد دەبێتەوە

ئاوی چاوتان ساز بکەن بۆ مەشق

کۆچی سوور هەموو شتێکی لە دەست دێت

ئاوی ژیانت لێ دەتکێ ئەی چاو

37

تەماشای تابلۆی سینگی دیوارەکەی کرد

دەریایەکی شین

ناز بەسەر شینایی ئاسمانەوە دەکات

ڕاوچی حەزی ڕاو جۆشاندی

هەندێك کەلوپەل و خواردنی قوتووی خستە ناو جانتاوە

بەدڵتوندی ژوورەکەی جێ هێشت

چووە سەر دەریا

لە خۆشەویستیی ماسی و خوداوەندی ڕاووشکاری پرسی

دەمەوێ چەند ڕۆژێك لێرەدا ئاگر بکەمەوە

38

بازێك هێلانەی

لە ناو کڵاوی بەڕوو دانا

باز و بەڕوو

شکۆ و مێژوویان

بۆ یەکتری نووسی

شكۆ سێبووری مێژووە

مێژووش چاوی لە شکۆیە

جەردە و کرم توخنی نەکەون

39

کتێب گۆمێکی مەنگ نییە

بەردێکی هەڵدەیە ناوی باری دەروونی بشلەژێ

مل بەدێویش کەچ دەکات

خودایە

ئەی خودا و سۆزە بە کوڵەکەم شیعر

بە جلوبەرگی

پیت و

وشە و

ڕستەوە نوێژ دەکەم

نیشان و بەهەشت ناولەپی تۆن

دەستێك بەسەرمدا بهێنە

لە نزیکەوە گوێت لە هەڵبەزە و دابەزی سووتانی مۆخم دەبێت

زەرف بۆ شەکرۆکەی ترش و شیرین دەئافرێنێ

40

لە حەوشەیەکی دوور و درێژی ڕەنگ مردوودا

قەلەڕەشێکی دەنگ گڕ

عەردی هەڵدەدڕی

چاوەڕێ بوو شتێك هەبێت تێیدا بینێژێت

خودا ئەسپێکی دانایە سەر زەوی

قەلەڕەش شڵەژا

زانی ئەسپ دڵی چۆن لێ دەدا

41

هەموو شەوێك بۆ کوشتنی پڵینگ

دەچمە چیا

چەند ئاشقێکی ساویلکەم

به شیعر شەڕ دەکەم

شیعر هیچی لێ شاراوە نییە

دامێنێت

شۆڕ دەبێتەوە ناو ئومێد و دەماننووسێتەوە

42

ئەمڕۆ لە باخچەی گڵکەند

گوڵەکان ڕێپێوانیان ساز دا

دەنگی بڵندیان ئەوە بوو

نامانەوێ باخچە ساختە و پیلانگێڕەکان

نەمام و تۆومان لێ بدزن

یان بخوازن

ئێمەی زەویناس

گوێمان بەدەنگی خەمگینی

ئەو ڕیشۆڵە و چۆلەکە بەجەرگانە ڕاهاتوون

لە ناو چڵ و گەڵاکانماندا بیر دەکەنەوە

ڕێبوارانیش زڕخەو ناکەن

43

مردن بووەتە ئەڤینم و بۆی دەسووتێم

لەناو ئەو جانتایە بمشارنەوە

کە دایکم لە پۆلی یەکەمی سەرەتایی

لە پاشماوەی پارچە قوماشی ماڵەوە

بۆی دووریم

تەرم لە ناو جانتادا

جوانیی دەسکە ڕەیحانەی لە خۆیدا کۆ کردووەتەوە

بمرم لە ئێوە بزر دەبم

خودا لە ناو پەڵەیەکی ڕووناکدا

دەمبینێت و دام دەگیرسێنێت

کات درێژەی کێشا

44

مێژووی یەکەم مردن نازانم

ئاگام لەوەیە

ڕەنگی یەکەم مرۆڤ

لە خۆری سبەینان دەچوو

پاشان خۆر

ڕەنگی بردەوە سەر ڕەنگی هەموو شتەکان

خودا هەموو شتەکانی کرد بە ئەڤینی مرۆڤ

لەمەو بەدوا

بەڕێگای ڕەشدا هاتوچۆ ناکەین

45

ترسێك کەوتە دڵمەوە

کتێبەکەی دەستم دانا

زۆر بیرم لەو ڕستەیە کردەوە

کە ترسی خستەوە

هاتمە باخچە بچووکەکەی گەڕەك

هەموومان چاوەڕوانین

پاشا کڵاوەکەی لە ناوەندمان دانێت

هێلکەی خۆمانی لە ناو هەڵگرین

46

شەمەندەفەرێك لەسەر هێڵی

ئاسنین خلیسکا

کەوتە ناو گیا

بوو بە ئەسپ

کاروان دوانەکەوت

باڵندەیەك فڕی و نیشتەوە زەوی

زەوی دڵۆپێك ئاوی لە چاوی هات

47

سەیر بوو

سەرسامبوون هەمیشە سەیرە

که باوکم مرد

دایکم له چلەیدا

حەلوا و تاخمی ددانی لەگەڵ خۆیدا بردە گۆڕستان

حەلوای بەخشییەوە شاگەشکە بووم

تاخمی سەرەوەی لە ژێر کێلی پشت سەری دانا

تاخمی ژێرەوەشی

لە ژێر کێلی بەرپێی شاردەوە

ئەگەر خۆم پێویستم پێی بێت

بچم دەریبهێنم لاتان سەیر نەبێت

نهێنی بە یەکەم سەرسامبوون ناو دەنێم

هەموو شتێکیش دەچێتەوە

ناو یەکەم سەرسامبوون

دڵتوندیی دارستانی دوای گەڵاڕێزانیش

48

دڵە خورپەی چرام

بۆ نواڵە ناردووە

کاتێ پەپوولە لێی نزیك بووەوە

درەختە بڵندەکانی شاری

پێشکێش بەریشۆڵەکان کرد

منارەکانیش بۆ کۆترە لانەوازەکان

پەپوولە و

ریشۆڵە و

کۆتر

بەخاك ناسپێردرێن

چراش دوێنێ ئاشق بوو

نواڵە قەڵەمکێش بۆ بەرگی دیوانم بکە

49

سەرپەرشتیاری دارستان

بەتاساوی بەهەموو لایەکی روانی

تێبینیی کرد
باڵندەی کێش جیاجیا
بێ ترس بەسەر لك و ناوقەد دەنیشنەوە
ئاکام بیری لە هێڵی بێ سەروبەری
ناو لەپی کردەوە
ئایا بەخت یاری دەبێت یان نا
چۆنیش لەبارەی ئاسنی داخبووی
سەنگەر و مەیدانی بێئامانی جەنگ دەدوێت

50

لە خودا پاڕانەوەی
پێش نوێژ و پاش نوێژم ئەوەیە
زەوییەکی بەتاڵ مابێت
درەختی لێ بچێنم
سێبەری سووك بێت
جێی ستایشە درەخت بڕوێ
باڵندەش بێ ماندووبوون تێبپەڕن
خۆر هەواڵمان دەپرسێ و بەسەرماندا ئاوا دەبێت
چاومان بەسەر پەنجەرەوەیە
خۆر نەخۆش کەوت و لەشی ئاوسا
بە پەنجەرەوە نەهات
لە ناو چورچولۆچی ناوچەوانی ورچ مایەوە

51

بەهەردوو چاوان لە سەرەوە تا خوار
لە بەژنی ورد بوومەوە
شار کەوتووەتە تەمەن و کلۆر بووە
هەر چڵی ئەی خانمی ڕووناکی و مۆزەخانەی دڵ
وەك هەناری سەرە پایزان
بە یەکەم ڕێژنەی باران پاراو دەبێت
پرچت شکۆی گوڵی سپی کردووە

ستایشی ئەو هەموو تیشکە چۆن دەکەیت

نەیانهێشت گۆمی دڵت

وەك حەوزێکی درز تێ بوو ئاو کەم بکات

لە سەکۆی وەفایان دەخەوم و بێدار دەبمەوە

ئیتر پرخەی ورچ پەنجەی ئاماژەم نانەوێنێتەوە

52

باڵندەیەکی لە مەیدانی شەڕدا سەرودڵ کەوتوو

هێلکەکانی کە نزیك بوونەتەوە لە ترووکان

گواستییەوە ژێر چەتری ئاش

بەنێرەکەی گوت

بفڕە بۆ لای دانەوێڵەی چاوسوورکەر و هاربوون

بزرکردنی ئێمەش

لە پیسکردنی پەمۆیەك ئاسانترە

53

زۆر بە تەنیایی هاتمە ناوجەرگەی ڕێگا

دەستی راست و چەپی بە وێنە تەندرابوو

ئەی خوێنی وێنەکان سلاَو لە برادەرانم بکەن

بورهان جاهید

عومەر خامۆش

مەجید خەمناك

مستەفا پەژار

پیربالَ مەحموود

دلْشاد مەریوانی

محەمەد حوسێن هەڵەبجەیی

عوسمان شەیدا

هیدایەت عەبدوڵلا حەیران

عەبدولخالق سەرسام

سەلاح محەمەد

خودا هەردوو دەستی

وەك كێك و كولیچەی تازە لە فڕنی دەرهاتوو ڕاگرتووە
هەڵمی نزاكانمان لەسەری دەمێنێتەوە
حەسرەت هەڵمەكێشە
فریای نزا وەرگرتنمان دەكەوێت
دەمم كراوەیە بۆ باش قسەكردن لەبارەی
وڵاتەكەم و درەختە ناودارەكانیەوە

54

دەنكە جۆیەكم
لە قەوزەی لێواری كووپەدا چاند
پەلەی لە تەمەن كرد
زوو چەكەرەی دا
بەچكە چۆلەكە
تا پەڕی نەیەت و باڵی هێز پەیدا نەكات
نافڕێت
سۆراخی دەنكە جۆ دوای فڕینە

55

پێی پیاوێكی بكوڕ و پێی منداڵێك
كە بەدەستی باوكییەوەیەتی
بۆ سەرتاشخانەی دەبا
یان لە ژێر چەتری وێستگەی پاسدا
دەوەستن و بۆ ماڵەوە دەچنەوە
هەموو پێیەكان بەشێوەیەك
بەسەرتدا دەڕۆن
یەك سۆزت بۆیان هەیە و خۆشت سزا نادەی
زەمین ئەی كێڵگەی خەونی سیمرخ
هەقیقەتی چیت

56

لە دەشت و
لە چیا و

دۆڵ

باڵندە بەشێوەیەك دەفڕێت

جوان دێتە بەرچاو

بەڵام کە گیا تازە سەر دەردێنێت

باش سەرنجی دەدا

دەنووکی تەڕە

قانە گیا دەم و لێوی سەوزێکی تایبەتە

57

کۆتری سەرگوومەزی مزگەوت

کە هەمیشە خۆشم دەوێن

دێمە دیدەنیتان

چاوم لەگەڵ باڵتان ئارامی وەردەگرێت

ئەمڕۆ ئاوی پاش شۆرینی مردووتان خواردەوە

بیرم لە ئاوی پاش شۆرینی

برازا جوانەمەرگەکانم کردەوە

چاوم تەڕ و تەزیوە

هەرچی ئاوی پاش شۆرینی مردووانە

لە ناوی دەگەڕێتەوە دۆخی جارانی

ماسی تێیدا هەناسەی توند نابێت

دەتوانم بەڕێگاشدا بڕۆم

پارچە گوڵجار لەسەر زەوی ببینم

لەگەڵ چۆلەکە لەبەرهەتاو دادەنیشین

دنیا دەکەین بە

تاسە و

جریوە و

غەزەل

58

لە دەرگای گەورەی قەڵا

وێنەی چەند ئاژەڵە کێوی نەخشابوو

پیرێك خەریك بوو لە بیرکردنەوەی مەرگدا

ون دەبوو

گوێی لە دوا کۆپلەی گۆرانیی دەروونی گرت

هەموو شتەکان پێشتر بیندراون

ئەی جەنگاوەری ڕووناکی

شتەکان بناسەوە و سڵاویان لێ بکە

پاشان بڕۆ بۆ ئاهەنگ

ئاژەڵە کێوییەکانی سەر دەرگای قەڵاش

دەچنە ناو پاوانی خودا

59

بەفر بەناز و خاکەڕایی

چەتری بەسەر گۆڕی جوانەمەرگان بەستووە

لە خەرمانی گەنم دەچێت

ئەسپی پەیتوونەکانیش کلکیان لە ژێر بەفردا ڕادەوەشێنن

ڕێ دەدەن کیژان پرچیان

بەیاڵیان بچووێنن

خۆ بەراوردکردن چەند ئاسانە

60

ماسی لە ناو ڕووباری تیژدا

ناتوانێت بنووێت

کە گیانداریش خەونی نەبوو

بەرد ئیرەیی پێ نابات

بەرد تەمەنت لە برژانی قلە نۆکێك کورتترە

سەرزەنشتی گیانی ئادەمیزاد بکە

بۆ ئەوە دەچێتە بەرباران

پێستی ئەستوور ببێت

61

بەبەغا لەسەر بەردی سەرشانی سیزیف

نیشتووەتەوە

نیاز دەخوێنێ و فاڵ دەگرێتەوە

هەر کاتێکیش خەوی بێت دەنوێ

باڵی باڵندەیەك ئازاری هەیە

62

گوڵە شەوبۆ لە ژێر تاریکیی شەودا

قژی خۆی بڵاو دەکاتەوە

گوڵەبەڕۆژەش لە گەرمایی ڕۆژ

چاوی گەورەی دەکاتەوە

شەوبۆ و گوڵەبەڕۆژە

ڕەگیان لە نەوت نزیك بووەوە

قەد هاواری لێ بڵند بووەوە

ئەمشەو خەونم دی کەس و کارە نزیکەکانم مردوون

ئەرێ گوڵ لە کوێندەرێی کاتدای

63

هەرچی ڕوخساری ئاشقەکانی هەولێر هەبوو

هونەرمەندێك لە دیواری قەڵا

کردی بە تابلۆ و ڕەنگەکانی گونجاندن

باران ڕەنگەکانی نەسڕییەوە

خۆر لە ئاسمانیاندا بڵند بووەوە

تێر بۆنی بن باڵی چەوری مراویی کرد

64

دەستی خستووەتە ناو دەمی سەگی هار

لە شەقامیشدا

چاو بۆ هێمنیی خەڵك دەگێڕێت

خەیاڵ بردمیەوە سەر ڕووداوێکی ناخۆش

هێزی ڕسکان و ناخ

نوێژم درێژ دەکەمەوە و داوا دەکەم

لە خەواڵووبوون و خەونیشدا

بەسەر ئاگری هەڵەشەدا پاز نەدەم

ئەی خودا مردوو لە باوەشتدا

وریای کەلوپەلەکانیەتی

ئەمڕۆ شار ئاسمانێکی شینی هەیە

ڕۆژ جوانە و دێتە ناو ڕوخسارمانەوە

ئەی هێزی ڕسکان و ناخ

نوێژم درێژ دەکەمەوە

خەیاڵیش دەمباتەوە سەر ڕووداوێکی خۆش

65

ژنێك کتێبی مێژوویی زۆر خوێندبووەوە

لە هەوای فێنکی ئێوارەدا

بەسەر مەکینەی دوورمانەوە

ڕادیۆی ناوخۆی لە نزیك خۆی دانابوو

کراس و بێجامەی بۆ مێردەکەی دەدووری

بێژەریش پرسە و ڕووداوی کوژراوێکی ڕادەگەیاند

لەم وڵاتە کەس بۆی نییە کەسێکی تر بکوژێت

ژنەش دروومانی ڕاگرت و سەری هەڵێنا

بۆچ نا

کێڵگەی پەمۆ و گەنمەشامی

شیریان پێشکێش بە جۆخۆرکە کردووە

66

باڵندەی بەیان

هیچ شتێك دەربارەی تاریك و ڕوون نازانێت

دەستەوەستان چاوەڕوانی ڕژانی خۆرە

باڵندەی باران

هیچ شتێك دەربارەی تێنوویێتیی زەوی نازانێت

دەستەوەستان چاوەڕوانی دابارینە

جادووبازی حەکایەتخوان

لەسەر چیای زێڕ و زیو وەستاوە

باڵندەیەکی فریودەری

بۆ بەڕێوەبردنی زەمین ناردە خوارەوە
باڵندەی فریودەر
بەردی یاقووت خۆراکیەتی
لەسەر کلکی هێستری چەمووش نیشتووەتەوە
فەرمانڕەوایەتی دەکات
ئەی فەرمانڕەوا
چ نوێبەخشێکی بەزەبری

67

خەو لە چاومدا شکاوە
مانگیش بەنیازی بەجێهێشتن
بەڵام بەدڵڕەقی نا
بە نەرم و سەنگینی دەستی لە ناو دەستم کێشایەوە
لای من جوانترین خەم ئەوەیە
لە مۆمێکی تواوەی بخۆی و بەخەڵاتی دیداری بگەیت
خەم پشتگوێ خستنیش
بەختیارییە خودا دەتداتێ
قوربانیی زۆریشی ناوێ
مەلی خۆشبێژ نیشتەوە سەر کتێبخانەم
لە گشت ئاگادارە و هیچ دەنگیشی نەکرد
ئاشنابە ئەی گیان و دڵ بە بەختیاری خودایی

68

بەهرە و سرووشی شاعیرێك ڕژا
باخچەی لە کێو دروست دەکرد و دەیهێنایە ناو ماڵان
باڵندەی خۆشبێژی لە ئاسمانەوە بۆ دەستنیشان دەکرد
دیمەنی پڕ لە ڕازی بەهرە و سرووشی خەوی لێ خستم
هەموو شەوەکە باران بارییوو
کێو هەستدارە
کاتێك بەردێکی لە سینگ هەڵدەگرن بۆ پەرژین
چاوی ڕوون و گوێی سووك دەبێت

له هه‌مان تاسه و شاگه‌شكه‌یشیدا

به‌ردێكی له سینگ دابپچڕێ

بۆ سه‌رشكان و داخستنی ده‌می كانی

كوێر و كه‌ڕ و ئازاری زۆر ده‌بن

زه‌مین به‌شێوه‌یه‌كی ناڕێك ڕێك ناخرێت

فیشه‌كێكم به باڵی ئه‌و باڵنده خۆشبێژه‌وه نا

كه ده‌یویست ده‌ستم بگرێ و بمباته ئاسمان

ئه‌ستێره‌یه‌ك باوێشكی دا و تیشكێكی گه‌یشته زه‌وی

جه‌ژنی كۆچی ڕیشۆڵان بوو

69

یاڵی ئه‌سپی دارین بۆنی با خۆش ناكات

ئه‌سپ ئاره‌قه بكا

بۆنی ڕێگاوبان خۆش ده‌بێت

له ماڵیشدا

هێل و

دارچین و

قاوه‌ی كوتراو و

بڕمووتی

خۆر كه ئاوا ده‌بێت

گیانی ناسپێرێت

گیانه و گیانی جه‌سته‌ی شه‌هیدێك ده‌بێ

گیانی به‌هێزی جوانی

ده‌باته مه‌یدانی پێشبڕكێ و نیشان

ڕووبار به‌ماسی ده‌ڵێت

كاتێك ده‌ستی مرۆڤت پێ كه‌وت

مه‌یه‌ره‌وه ناوم

ڕاوچی شكۆی شێواندووی

با ده‌چێته ناو شكۆی جوانی

له یاڵ و ئاره‌قه‌ی ئه‌سپێكه‌وه

70

کۆترە باریکە پێویستی بە تۆماری مێژوو نییە
بزانێت لە جەنگە گەورەکاندا
کێ دۆڕاوە و کێش براوە
ئاو تێکەڵ سەرچاوە دەبێتەوە و بیرکردنەوەیەك
دەیباتەوە ئەوسەری ژیان
تەماشای چاوی هەر یەکێکیش دەکات
بیەوێت بیخواتەوە
یان لە گۆزە هەڵی گرێت
بە پێدزە و ئاشکراش دێتە ناو خولیاکانمانەوە
ڕەنگە لە بیرکردنەوەی باڵندەیەکدا
مێژوو ببێتە ویژدانی شوێنێك
کە دانیشتوانی هەمووی دەنگخۆشن
یان جاڵجاڵۆکەیەك
تەونی بەدەوری لکە گیایەکەوە کردبێت
نازاندرێت نە ڕێگەی خۆری لێ دەگرێ
نە لە تەپوتۆز دەیپارێزێت
مێژوو ئەی کەف
بۆ هەموو شتێك بەکار دێیت
لە نائاگاییتدا کەڵەباب دەنگی
دەرسکێ و بۆ ئاگادارکردنەوە دەزرینگێتەوە

71

من لە ماڵەکەی خۆمدا
ئاگری فەرامۆشیم داگیرساندووە
سەرقاڵی نهێنیی ڕووناکیم
ئاگر بۆ دڵێکی نەسرەوتوو سێبوورییە
مەڕ کە شیر دەداتە بەرخەکەی
بۆنی دەمی خۆش دەبێت
بەرخ بەشکۆوە یاری دەکات

دایكیشی دڵڕێژ دەبێت

له زەردەخەنه و تاسەی بەخۆوه نازین

چاوچنۆك كێش و سەروا نابەخشێت و ئاگری فەرامۆشی پیێ ناكرێتەوه

72

تراویلكەیەكی تەنك

وەك خوری بەرخ له ناوچەوانی شار درەوشایەوه

كێش و سەروای شیعرەكانی تەرازوو كردینەوه

براكوژی یەكەم

براكوژی دووەم

براكوژی سێیەم

براكوژی چوارەم

براكوژی پێنجەم

براكوژی شەشەم

براكوژی حەوتەم

براكوژی هەشتەم

براكوژی نۆیەم

براكوژی دەیەم

براكوژی یازدەم

براكوژی دوازدەم

براكوژی سێزدەم

كوڕ و كوڕەزام زۆر ماون

بۆ زیادكردن و شكۆدان بەژماره

چاویلكەمان لەسەر كۆلكه دارێك دادەنێین

مردووەكەمان پشت و پەنا بوو

له ناو گۆڕێكی كراوەدا مایەوه

73

درەخت بەتەپوتۆز ناخنكێ

منداڵێك چەترێكی سووری

بەسەرەخۆیەوه هەڵدابوو

وای ڕاگەیاند

سروشت وریا بووەوە

جاڵجاڵۆکە لە جۆشی ژیان

داوی تەونی خۆی توند دەکات

تکایە خێراتر تەونت بچنە

سروشت وریا بووەتەوە

74

لە ڕووبارێکی کورتدا

لەو قەراغی کەروێشکێك دەست و پێی خستبووە تەنکایی

لەم قەراغیشیدا ئەژدیهایەك

ناوەند چ خەسڵەتێکە نازانین

زەوی هێمنیی خۆی دەپارێزێت

خۆشبەختی گیانلەبەری دەوێ

چاو و

گیان و

ناخ و

دڵ ماندوو ناکات

شنەیەکی نەرم و ئارام هەڵی کردووە

دانە مرواری تاسە و گەرماییی خۆی

دەباتەوە ناو

چاو و

گیان و

ناخ و

دڵ

مرۆڤ تاڤگەیەکی ڕژاوە

ڕووەو ڕووبارێکی درێژ

75

ئەگەر تەشیی ژیان باتنەدا

دڵخۆشیی میوە هەست پێ ناکەین

له كاتی پێگەیشتنیدا
خرۆشی ئەو دەستانەش
كە لە هەوادا دەیگرێتەوە
پێستی دەست و پێستی میوە
گرانی لادەدەن و هات دێنن
ئاسمان حەكایەتی ڕژانی ئەستێرە نازانێت
زەوی ئێرەیی نابات و گیان لە وێرانەیی دەپارێزێت
76
بۆ ئەوەیە بەدوای ڕسكانی دوو باڵدا
دێم و
دەچم و
دەوەستم
بزانم هەوای ئاسمان پاراوە
یان زەوی
ئەی بۆ باڵندەی بەجەرگ و ئازا لە ئاسماندا دەمرێت
لە زەوی لە پەنای پنجە گیایەكی هەناسە گەرمدا
جەستەی دەبێتە سەرچاوەی شەبەنگ
هوماش گومانی لە زەوییە
ئای سەرسامی نەزانین
77
جەستەیەكی سارد و خامۆشە بەدی
بەدیار تەرازووی سەرشانی فریشتەوە
ئای باڵندەی لە سینگی زەویی شێدار هەڵفڕیو
مرۆڤ لە ناو كێڵگە پەمۆدا
داری دەستی داپڵۆسێنەر بشكێنێت و دڵی نەلەرزێت
لە وەڕینی سەگیش تەنیا خۆی
بێتە بەردەرگا و سەیری بەردەمی بكات
چارەنووس دەمارەكانی دەموچاوی گرژ ناكات
78

دەریا ئەم هەموو هاوار و خرۆشانەی بۆ ئەوەیە

لە trووسکەی چاوێکدا دابەزێتە ناو گیان و جەستە و بلێت

ڕێگەی شیعر یەکە

ڕێگەی دڵپیسی هەزار

ئەی شیعر کوڕە تاقانەکەت

ئاگری جگەر هەڵی گرتووە

نامەیەکی دوور و درێژی بۆ نووسیویت

تێیدا سلاوێکی پێشکێش بە پێغەمبەر کردووە

نە دڵم لە شیعر شکاوە

نە شیعریش دڵی لێم کەوتووەتە خرتە و پرتە

ئەوە ئاواز و سیمای تۆیە

لێم ون نابێت

ئەی شیعر و هاتی دڵ

بۆیە پەنجەرەم بەسەر بێباکی کردووەتەوە

ئاوێنەیەکی بێگەردم لێوە داناوە

قازی دەغەڵ ناوێرێت بچێتە ناو ئاوی ڕوونەوە

یان لەسەر بەردی قەراغ ڕووبارێك بوەستێت

تەماشای تریفە بکات و لەرزوتا نەیگرێ

79

پەلەمە لەگەڵ خۆر لە ئاوێکدا

مەلە بکەم

پاشان نازی چاوی گۆپکە

ببەمەوە سەر گەرمایی چاوی شیعرێك

کە هێشتان فرمێسکێکی گەرمە

هەموو شتێکیشی لە یاددا دەمێنێت

80

جادووبازێك کتێبی ئومێدی ئاسمان

تەورات و

ئینجیل و

قورئان
هەریەکەی چەند بەشێکی لێ خوێندبوونەتەوە
لەو شوێنەی جێی هێشتبوون
وەك نیشان و دڵنیابوون پەڕێکی تاووسی لە ناو دانا بوون
ئەمە زانینێکی نوێیە
بۆ تاهەتایە لە ناویاندا ڕەنجەڕۆ و سەرگەردان دەبین
بەدووکەڵ دەستی خۆمان ڕەنگ کرد
ڕێنووسی ناوی پێغەمبەرمان لێ تێکچوو
نازناوەکانی خوداش

81

ئەمڕۆ سێبەری برادەرەکەم
لە زەوی هەڵات
سمۆرەیەك بەدوایدا چوو
مژدەی بۆ نەهێنایەوە
نازانم بێزار بوو
یان لە ترسی لەناوچوون
ڕێورەسمی ئەو کۆچەی هەڵبژارد
کات بەزەبرە و توانای قسەکردنیشی نییە
دەستکاریی ڕەنگی سێبەری پێ ناکرێت
بەپێی ئارەزووی
هەنگاوی خاوە و بەپەلەش
زەنگی دەرگاشم لەسەر ئاوازی کەوە
چاوگرانایی سووك بوو
لەسەر سێبەر لای دەدەم
بەهیوایەکی لە ڕادەبەدەریش
گوێ لە زەنگی ئاوازی دەرگاکەم دەگرم
ئەڤینی بێباکیم زیاتر دەکات

82

قسەیەکی نازکێشراوم لە دڵدایە

پەیامێك دەخاتەوە

گۆرانییەكی خورپەهێن و پڕ مووچڕكەش

لە گوێم نزیك دەبێتەوە

دڵ و گوێ

شەرم دەنووسرێت و دەسووتێندرێت و چاو دەبووژێنێتەوە

قسەم دوابخەم

گۆرانییەكەم تەواو دێتە گوێ

گۆرانییەكەم دوابخەم

قسەی دڵم پەیامی دەگەیەنێت

قسە و گۆرانی

كەشتیی جەنگ

لەمەیدانی مان و نەمان كشایەوە

بۆ ڕاوەماسی چووەتە ناو دەریا

مەتارە ئاوێكی سازگاریشی لەگەڵ خۆیدا بردووە

83

لە ئایندەیەكی زۆر دوور نا

شەیتان گیانەوگیانی نووسەرێكی گوێڕایەڵ دەبێت

هەموومان دەهێنێتە سەر كاغەز

لەم نزیك و دەوروبەرەدا

ڕێگەیەك دەست پێ ناكات

لە هیچ شوێنێكیش كۆتاییی نایە

كاروان نائومێدە

مرۆڤێك هەردوو پێی بە مین پەڕیوە

عەزیاش ڕێگە دەگرێت

برسی بێت لادەدا

درەختەكانی نزیك سەرچاوە وشك بوون

84

بەسەر گردێك سەركەوتین

دووڕیانێك دەركەوت

دوو پیاوی لێ نزیك دەبوونەوە

ماسیگر پێش هاوێشتنی تۆڕ و قولاب

ناتوانێ بیر بکاتەوە

لە شوێنێکی هەڵە چاوەڕێم کردی

ئەی وەفا و درووود

من و تۆ

نان و خوێی یەکتریمان خواردووە

ئەی خودا

ئاگر سزا نییە

گوێڕایەڵتم و دەتپەرستم

دڵ بە نووسینی ناوچەوانت لە کزە و خورپەدایە

گوڵاو دەڕژێتە سەر یاقووتی ئەنگوستیلەم

وەفا و درووود دێتە ژوورەکەم و تابلۆ هەڵدەواسن

هێز و حیکمەتی خودا

لە ناوچەوانی تابلۆ دەدرەوشێتەوە

85

دێر

کەنیسە

مزگەوت

سێ دەرگای خەواڵوون

بەهرەمەند تابلۆکان لە کوێ هەڵواسم

ژەهر هەیە و مانگیش تریفەی دێ

ساڵانێکی زۆرە هەرسێ دەرگا

هاتوچۆیان تێدا گەرمە

لە دەرگایەکیانەوە ناوی خۆم بیست

هەڵۆی خەواڵوو بڕۆرەوە ناو ژوورەکەی خۆت

دڵ تیشك و چرایەتی

ئاگردان و پیانۆشی تێدایە

ئاسانە لە مێرگێکی بۆندا‌ردا

مرۆڤ بیت و لێیەوە هەڵكشێیت بەرەو ئاسمان

لەزینداندا دووباڵ

لە دەستی مرۆڤ دەڕوێن

86

ئەرێ خۆر لە هەڵاتن و ئاوابوونیدا

چۆن بیر دەكاتەوە

شۆڕشگێڕێكی بەجەرگە

لە هاتن و چوونی خۆی پەنا نادا

بەپێوە شەڕ دەكات

جێی پێشی لەسەر هیچ شتێك نامێنێتەوە

بە بەختە نازانێت بیر بكاتەوە

تەنیا دەزانێت هەڵبێت و ئاوا بێت

گایەكانی ناو سێرك بەسووڕی ئارام دەبنەوە

خۆر بەدڵ نەلەرزینەوە ڕای گەیاند

نەژادی دەچێتەوە سەر گای لە شەڕ

87

سێبەر و هەتاو

دوو دیكتاتۆرن

یەك ئەوی تر لەناو دەبا

تاهەتایە لەم شەڕەن و نابژێوانیان نییە

دوودڵی ڕوخساریانی گەرم و سارد كردووە

قەت تێرخەو نابن

88

ئەمڕۆ شیعرەكانم بە بن باڵی كۆترەوە وەنووسان

بەشیعر بگەم

بەهەموو چركە بێ پەرواكانی ژیانم دەگەم

چونكە سبەینێ مردنە

چەند ڕۆژێك لەمەوبەر

خدری زیندە بەپێش ماڵەكەی مندا تێپەڕی

لێرەوە مەڕۆ

بێرەدا بڕۆ

چاوساغت بۆ چییە

ژیان بەدیلی گرتووی

بۆنی خۆشی خۆی لە ناو خونچە دەهێڵێتەوە

89

هەنگ حەوانەوەی نییە

گوڵ لە کوێ چاوەڕوانی دەکەیت

ئەی جادووگەری پیت و فەڕ

بەخت لە ناوچەوانی قۆزاخە و چلچرا دەخوێندرێتەوە

خەڵکێکی بێ شوماریان خستە ڕێگاوە

بۆ خەولێخستن و خەوخۆشکردنی گورگ

لە شوێنپێی مرۆڤ

قاز و مراوی

لە ڕووبارەوە فڕین

بۆ نزیکبوونەوە لە گۆم

90

سێ تێلم لە سینییەك بەست

بە بنمیچی بەلەکۆنەم وەکرد

کوکوختی ئەو پووشانەیان هێنا

بەسەوزی هاتی دڵی من بوون

بەدەستەکانم وێنەی هێلانە و کوکوختیم کێشا

ئێستا

سینی و

هێلانە و

کوکوختی

نەرمونیانن بەدەستمەوە

یان نامۆ و لەرزۆك

دەست دەتوانێت پاشماوەی ڕووداوەکان کۆ بکاتەوە

لە ڕووداوەکانیشی جوانتر بکات

دەستکێشی سینی زانی

لە گرانایی ڕزگاری بوو

ژیانی هی دەنگ و دەنگدانەوەیەکە

ئێمەش گوێمان لێیەتی

چی فریومان دەدا

بە ئاراستەی ڕۆژهەڵاتن دەڕۆین

بە ئاراستەی ڕۆژئاوابوونیش دێنەوە

کێشانی وێنەی شتەکان ئاسانە

کۆشام و خۆم کۆ کردەوە

نەمتوانی وێنەی پەپوولەیەکی تووڕە بکێشم

91

باخچەوانی باخچەی بچووکی گەڕەك

قەوزەی لێواری جۆگەیەکی بەر سێبەری لێ کردەوە

وەك پەین بەناو

باخچەی بەرهەتاوێکی سووری پەرت کرد

پەڵەی خوێنی

ماسی و

بۆق و

قرژاڵ دەرکەوتن

بەکراس و پانتۆڵی پیاسەکەرانەوە لکان

سیسارك ئامۆژگاریی بۆ بەچکە چۆلەکە هەیە

گەمارۆی گەلەگورگ

ڕێگای بەرخ دەبەنەوە سەر قیڕی کوڵاو

سەرنج و سۆزی خەڵکیش

92

خودایە یارمەتیی چرکەیەك لە کاتت

هیچ گوناهێکم نەکردووە

داوای لێ خۆشبوونی چی بکەم

خۆشحاڵ دەبم لە کاتی لێپرسینەوەدا

بەتوانا و ڕێگە دۆزەرەوەی ڕووناکی دڵ بمناسیت

خەڵاتی تەمەن درێژیشم ڕەت کردووەتەوە

لە نزیك ماڵەکەی تۆ

لە ناو ڕەز و خانووە خامۆشەکاندا

ڕووبارێك نەبوو لە قەراغیدا

هەڵگرتنەوەی مرواری و مەرجان و گوێچکە ماسی فریوم بدات

ئای ژیان و مردنی سەیر و سەمەرە

گوناهنەکردن چرایەکە

لەسەر کەوڵی بەرخی قوربانی نوێژی کردووە

دڵم پێتەوەیە ئەی چرای نوێژکەر

93

وردە بەرد و زیخی سەر زەوی و ژێر ئاو

خولیا و خەمن

ئەو ماسی زگی لەسەر دەخشێنێ

ئەمیش پێی ڕەشی مرۆڤ

وردە بەرد و زیخ

جگە لە ماسی و مرۆڤ

چی ترتان خۆش دەوێ

لە ناو دەنووکی باڵندەیەکداین

دواتر لە ناو چین و ساپیتەی خانوو

بیر و دڵ نابن بەیەك

باڵندەی گۆشتخۆر لە بەرزاییەوە

دانەوێڵەخۆر لە ژێر باڵی خۆی دەبینێت

ڕەشەبا ڕووبەڕووی باڵ دەبێتەوە

94

زۆرمان لەو باوەڕەیداین

سروشت لە کراسێکی سەوزی پاراودا

لەگەڵ هەموومان سەما دەکات

له دڵەوە دادەخورپێین و سوور سوور هەڵدەگەڕێین
لەبەر حەوشەی ماڵەکانمان
سەرمان بەسەر شانی خۆرەوەیە و دادەگیرسێین
دەشتوانین کلیلی دێرین
لە کونی دەرگاکاندا بسووڕێنین
دڵۆپەکانی باران بۆنی سابوون دەهێن
لە کراس و پانتۆڵی تازە شووراومان دێت

95

باڵندە درەختی بۆنخۆش دەخوات
خۆشبێژ دەبێت و بەبای باڵی
ئەویندارێ شەیدا دەکات
دەمدەمییە
جاریش وایە دەنووك
لە ڕەژوو و شتی تر دەدا و هێلکە خۆی دەخواتەوە
شەڕانگێزی دەخاتە گەڕەکەوە
منداڵان دەستیان لە ئەستۆی یاری دەترازێ
کۆڵان وەك ناولەپی پیاوخراپ خۆڵەمێشی دەبێت
گوڵەگەنمێکی لەخۆبردوو
خۆی لە ناوچەوانمان دەسوێت
بۆ بۆنخۆشبوونی دەنگی باڵندەش
لە هەموو شوێنێك دەڕوانێت
دەنکە توویەك
لە درەخت دەبێتەوە و دەکەوێتە ناو ئاوەوە

96

دوای پیاسە و ماندووبوون
تەمومژ بەرچاوی بەردا
گەڕایەوە ماڵەوە
مێروولە لە پێیەکانی دەرچوون
بەچەقۆ سەموونێکی شەق کرد

لەفەیەکی کەرە و هەنجیری لە ناو فەخفووری دانا
چەقۆ لەسەر مێزەکەدا بریسکایەوە
چەقۆکەی بەپەتێك بەملی خۆیەوە کرد
لەو بیرکردنەوەیەدا سەرگەردان بوو
خۆکوشتن بە چەقۆ
یان بەپەت ئازاری کەمترە
ئەوەشی دەزانی چەقۆ و پەتی ماڵەکەی خۆی
لە چەقۆ و پەتی هەموو شوێنەکانی تر
بێ ڕق و کینەترن
پێی لەسەر جوانی دانا و ڕۆیشت
جوانی دڵ و چاوی هەقیقەتە
تەمومژ بەرچاو و دڵ بەردەدا

97

کیژ سێوێکی گەییوە
زوو نەیخۆیت کلیلی قفڵی کۆشکی بلوورینت
دەخاتە دەریاوە
باڵندە لە تاو ئازاردا
هەڵدەفرێت و دەچێتە ناو شینایی نادیارییەوە
هێلانە لە ئازادیی نیشتنەوەدا
دروست کرا و گەرم و خۆش بوو
بەسەر دیواری ڕووناکییەوە هاتم
دەستم بردە ناو سوورایی ئاگر
سووتانم بەفیڕۆ نەچوو
باڵندەیەك لە زەویی بۆندارا هەڵفڕی و نیشتەوەش
توانیم نهێنیی درەوشانەوەی
ئەنگوستیلە و چاوی گوڵەبەڕۆژە لێك بدەمەوە
درووود بۆ تەم
کە دڵتوند بوو کەس نازانی بۆ کوێ دەڕوات
زەنگی دەرگا دەنگی لێوە هات

خەریکە باران دەبارێ

98

تەنیا و دڵخۆش لە خانوویەکی بە پیت و فەڕ

یان لە ماڵی گیان

لە ناو ئاواز و گۆرانیی کوردیدا

ڕێبوار و کاروان بووم

منداڵەکانم لە باخچەی ماڵەوە گوڵیان ئامادە دەکرد

دەچوونە سەردانی نەخۆشێك

مانگ خەو چاوی گران کردبوو

سەری خستە سەرشانم و سکاڵای کرد

بۆ کاتێکی کەم نۆبەتداری زەویی لێ وەربگرم

مانگ کە سەرت ئەوەندە گران و پڕبینینە

ئەی بۆ لە دەموچاودا

هەر لاوی و چورچ و لۆچت تێ نەکەوتووە

کەواتە فریودەر و نەوەی دووڕیانی

ئەشق لە کەسدا نادۆزیتەوە

وات کرد لە تەماشاکردنت دوودڵ بین

ئەی ئاواز و گۆرانی

کە مردم درەختێکی تێر ئاو و خۆری سێبەرسووك

لە خاکی گۆڕم پەروەردە بکەن

تا مانگ سەری گرانی لەسەر شانم

لابدات و لە پەنایدا بحەسێتەوە

99

زەوی کراسی قورئانی لەبەردایە

هەموومان بڕوامان پێی هێناوە

بەردی سەرشانی سیزیفم وەرگرت

بەدارلاستیك هاوێشتمە

باڵندەیەکی ماندوو

کە دەیویست لە داری کرمی دان بخوات

بەرد وێنەیەکی کۆکراوەی توانایە
شانی سیزیف خوێنی لێ دەچۆڕێ
دەمارێکی چالاك ناهێڵێ بۆگەن بکات
توانا لە خوێندا دەسووتێت

100

کەسێکی پڕ تاسە
دەستی بەقوڵفی گۆزەوەیە
چاوانیشی دەبریسکێنەوە
باڵی نەرمی کۆتر
بۆنی هەڵووژەی گەییو بەرز و نزم دەکاتەوە
گوڵە شەوبۆش هەناسەکانی دەپێچێتەوە
دەیسپێرێتە کەمەری پەرژینێکی عاسێ
شەمشەمەکوێرەش بەدڵێك
کە لە خڕیلەیەکی بەتاڵی ئالاندووە دەڵێت
ئەی گوڵە شەوبۆی دەستەخوشکم
بینینی هەتاو بەدبەختی دێنێ

101

تووڕەبوونێکی توند
بەڕوخساری زەوییەوە دەرکەوتووە
چاوەڕوانی بەخت ناکات
شوێنێکە بۆ گریان
مار لە گریانیدا دێتە سەر کلك و دەکەوێتە سەما
کراسیشی بە گڵۆپی ماڵەکانمان هەڵواسیوە
تووڕەبوون ڕوخساری زەویی بەردا
کێڵگە و بەرهەم بەبڕشت دەبن
ژنێك زانا لە بڕین و چنین و دروومان
کراسەکەی هێنا خوارەوە
لەسەر خشتێکی قوڕی دانا
خشتێکی تری لەسەر دانا

ئایا بۆ چینی دیوار بەکەڵك دێت
هیوا لە چینی دیوارەوە دێتە ماڵ
دیوار بەندێك
بەدەوری ڕەز و باخچەکەمان هیوایە
زەوی زەردەخەنەیەك دەکات

102

لك و پۆپی درەخت پەناگەی چۆلەکەن
بێچووی چاوی بەشیناییی ئاسمان هەڵدەهێنێ
دەگمەنترین چاو چاوی چۆلەکەیە
هەموو شتێکی ئاسمان
ڕووخۆش و دەم بەمژدەن
بەڵام مانگ لە ناوەندی ئاسماندا
لەنگەر ناگرێت
هەردەم لەلادا دەدرەوشێتەوە
کەو لە ناو باڵنداندا
قاچ و دەنووکی سوورە
زەوی دڵی لە خوێن شکاوە
لە ئاویش دەپرسێت
ڕاوچی تۆڕی شوێنی مەند و گێژەنیان
جیاوازە و میهرەبانانە نامرن

103

دەنکێ هەنار تکایە چاوی ئەسپ
مانگ لە ژوورسەری هەڵات
سواری سەر پشتی بەختیارە
خوناوی پرچی
هەتاو گەمارۆی نادا
تەمەنی مانەوەی خۆی
دەزانێت و بیری لێ دەکاتەوە
خوناو نمە ئاوێکی هەڵەشەیە

بەردەوام لە مانگی ژوورسەری دڵگرانە

حەز دەكەم پڕ بەدڵ ماچێك لە تریفەی

ناو ئەو كانییە بكەم

كە لە بوون بەچاوی ژن ناترسێت

زەوی خوێنی هەموو دنیا دەخوات

خوداش نهێنیی پاراستووە

یەك شت لە ژێر ئاسماندا تازەیە

سادەییی ژیان و بریقەی چاوی ژن

104

باران بێ ئەوەی بەناو ڕیشاڵی زەویدا بڕوات

مۆری لێوی بەسەر سینگ و ناوچەوانی جێ هێشت و ڕۆیشت

پەنجەم چاوە بەدوای جۆگەلەكانی بن زەوی

لە چاوتروكانێكدا ڕێی دادەخرێ

لە چاوتروكانێكی دیكەدا

هەزاران ڕێ دەستیان لە پێشدا ڕادێخن

جامێكی لێیە بۆ ئاو خواردنەوە

خاكی نێوان پەنجەكانم سەكۆی حەسانەوەن

گۆمی ئایندە پڕ دەبێت

قاز و مراوی نیازی هاتنیان هەیە

باران ئەی دۆستی باب و باپیرانم

هێدی بەسەرماندا تێپەڕە

تاسەی نادیارمان

دەڕژێتە سەرەتای جۆگەلەوە

ئەم دیمەنە ببینە

كەلووە ئێجگار بڵندەكان

ئێرەیی بەكەڵەكەداری حەوشەیەك دەبەن

كەڵەبابێكی لەسەر خەوتووە

دڵخۆشە لە بڕیاردان

یەكەم تیشكی بەیانی

سلاو لە قاز و مراویی ناو گۆم دەکات

لە شادی نزیك دەبنەوە

ڕووناکیی ئەم نزیکبوونەوەیەی ئاشکرا کرد

105

باران ئاوریشم تەڕ دەکات و خۆریش وشکی دەکاتەوە

بۆنی ئاوریشمی تازە وشك بووەوە

هەرچی هێڵی سوور هەیە

دەیکات بە زەنگوڵەی ملی کەروێشك

ساڵەهای ساڵ دەلەرێتەوە

سەیر لەوەیە

لە مردن زۆر دەترسێم و ڕکیشم لێی نابێتەوە

ئاسمان بەس لە بەرزاییەوە شین نییە

مەرجیش نییە سبەی ژیان پڕ حیکمەت بکات

ئەمڕۆ بەسە

گیانی خۆی بۆم بەخت کرد

ئیدی سۆراغکردنم لە چی

106

من و شیعر گوڵێکین لە دەستی بادا

ئەدی ئەی یاری نهێنی

ئەو دەستە کێیە لە با وەرمان دەگرێت

ئەمسەر و ئەوسەری مەرگت بۆ دەکەم

ئەی ژیان و حیکمەتی بەرزبوونەوە تا لای شیعر

ئەوسەر و ئەمسەری ژیانت بۆ دەکەم

ئەی مەرگ و حیکمەتی بەرزبوونەوە تا لای شیعر

شیعر ئەی لای چەپی سینگی زەوی و ئاسمان

دوێنێ لە هەوای بەهاردا لەدایك بووم

دەمڕاستی بڕوا پێکراوی زەویم

دێم و دەچم

دەبینم قەلەڕەش لەسەر قاوغی کیسەڵ وەستاوە

بە بەربلاوی دەڕوانێ

دڵ و دەنووكی لە هەموو شوێنێك داناوە

چاوی بەد پیرۆزەی ناوچەوان دەشكێنێ

بۆنی هێلكەی كولاو و قەزوانی تەڕ دەدا لانكەكەم

سمۆرەیەك لە ناو كێڵگەی پەتاتە و تووتنی بۆندار

دێت و دەست لە دەستنووسەكانم دەخشێنێ

بۆنیان لە ڕوومەتی دایكە حەوا و كیژەكانی دەدا

دوا كتێبم چاپ دەكات

بەختەوەرییەكی ناكامە

107

ئەی هاوڕێی لە تاریكی

دەستم بۆ دەستت درێژ كرد

دڕكەكانی ناو دەستتم هەڵكێشا

لە دێرزەمانەوە دڕك

لە ناو دەستدا نووكی تیژ دەبێت

بۆ ئەوەی تاریكی كلۆر بێت

پێویستە ئاگرێك جۆش دەین

لە كانە خەڵووزەكانەوە هێز و شكۆی بڕسكێ

بەناو جیوەی ئاوێنەدا

بێت و بمانكات بە ڕووناكی

لە بێزاریی سێبەرە

گوڵەبەڕۆژە ڕووی كردووەتە خۆر

ئەرێ خۆر دڵ نەرم دەكات

یان سێبەر

دڵنەرمی بۆنی چی دەدا

خەیاڵ بەدواكەوتوو مەزانە

ناوی هەموو بۆنەكانت بۆ دەدركێنێ

108

زەوی زۆر دەوڵەمەندە

که کانییه‌کی نه‌رم و کراوه‌ی

چاوی له ئێمه ده‌گێڕێ

جوانیش له‌گه‌ڵی له‌دایك ده‌بێت و ده‌بێته دایك

بوون به دایك

نامه‌یه‌که خوداوه‌ند پیته‌کانی لێکداوه

نازانی بۆ کوێی بنێرێت

زه‌وی و کانی

خاوه‌ن و کۆیله نین

گه‌یشتوون به کرۆکی ئه‌شق

له ئه‌شقدا سه‌ما به‌رده‌وام و گه‌رمه

وه‌ك ڕازی گیان ده‌مێنێته‌وه

ڕسته‌یه‌که له شیعرێکی درێژ

خۆی به ئێمه ده‌ناسێنێ

شیعر دڵی هه‌موو شتێکه

109

به‌تاڵی کات هه‌ناوی که‌ڵه‌بابی ڕێ ڕێ کردووه

تا جاڕسکردن ده‌نگی به‌رز ده‌کاته‌وه

یان داو بۆ شه‌ڕ ده‌نێته‌وه

ته‌نیا به‌هۆڕنی ئۆتۆمبێلی فریاکه‌وتن

دڵی وه‌ك لۆچی ئۆکۆردیۆن ده‌کرێته‌وه

که لاشه‌ی قوربانی ده‌گه‌یه‌نێت

قاز و

قورینگ و

مراویش

به‌سه‌ر ئاودا ده‌گه‌ڕێن

ده‌نووك له بازنه‌کانی سه‌ر ڕووی ده‌ده‌ن

110

که ئاره‌قه له پێستی ئه‌سپ ده‌ڕژێ

فرمێسکی جوانییه بۆ ماندووبوون

گەڕانەوە بەرەو سەرەتابوونەوەی جوانی

ڕێگایەکە بای لێ هەڵدەکات

بای دار ئاوس و بای وادە

مرۆڤ تاسەکانت تێك مەشکێنە

ئارەقەی دڵی تۆش دەڕژێ

لە خاڵێکدا کۆ دەبێتەوە

وێنەی تاسەکان بەویژدانێکی ئاسوودەوە

لە چارۆگەی پاپۆڕ دەبەستێ

ڕووبار هاوارێکی لێ هەڵدەستێ

ئێمە تێی دەگەین

لە نەوای دەنگی سەری گرانمان سووك دەبێت

بەدوای هێلکەی کیسەڵ دەگەڕێن

کە لەو دەوروبەرانەدا شاردوویانەتەوە

گەڕان هێز بەگیانی مەردی دەدات

کاتێك هێلکەکان دەترووکێن

دایکیان تایەکی سوور دەیگرێت

شەقی زەوی لە هەزار لاوە دەم دەداتەوە

تکەیەك ئارەقەی ئەسپی دەرژێتە سەر

برین قەتماغە دەگرێت

بێچووە کیسەڵ

لە زەوی دەردێن و لاڕێ نابن

دەم و دەستپاکن

دەتوانین بەدوای سۆراغی

هەموو شتێکیان بنێرین

111

ژیان کورتترە لەوەی من بیرم لێی کردبووەوە

بۆیە بەردەوام لە هەڵاتندام

تا سنوور دەمگەیەنێتە ماڵی پەرییان

گۆڕ نا

ژێر ڕەشماڵێکی چەپدەست

خوێن دیلێکی تاهەتایە

تا مردن لە لەشی مرۆڤێك دەمێنێتەوە

پەری چرایەکی لەسەر شانی مرۆڤ هەڵکردووە

تا خوێنی بسووتێ

جەستە خاکێکی بەپیت و بەرەکەتە

سۆز لە بەروبوومی خۆیدا پەروەردە دەکات

ناوچەوانی سۆز لۆچی تێدا نییە

هەموو شتێکیش لە ناوچەوان دەمێنێتەوە

لە ناو هێزی مانەوەدا

بیر لە کورتیی ژیان دەکەمەوە

سۆز پێی لەسەر ڕق دانانێ

بەدڵی خۆی دەڕوا و هەڵناترووشکێ

هەقیقەت شوێنپێی دەکاتە

کەناری لەنگەری کەشتیی نووح

سیمرخ بەچارۆگەی کەشتی دەنیشتەوە

گیانی سروشت لە پەڕی سیمرخ ڕژا

سیمرخیش سێوێکی پڕ بەدەستی

لە ئاو دەرهێنا بۆ کرمی نەبوون

لە شەممەدا باوکم فاتەڕەشەی ئەستوور بوو

لە شەممەدا دایك فەرشەی شکا

لە شەممەدا دوو برازام بەردی بن پێیان خزی

لە شەممەدا خوشکەزایەکم لەگەڵ ئاودا شەڕی ڕاگەیاند و شکا

لە شەممەدا یەکەم پایسکیلم دزرا

لە شەممەدا بەردی خەتخەتانێی کیژانی دەربەندی گۆمم فڕاند و هاوێشتمە تیترواسك

شەممە جۆرێکە لە ئەفسوون

زوو کار لە ناخ دەکات

ئەو هەڵبەز و دابەزکردنە بەدڵ چییە

فیل ئاژەڵێکی خاو و خلیچك و حۆلە

ڕووەکی دڕکاوی دەخوات

لە شەممەدا

یادکردنەوەی خودا و نیشتەجێبوون لە بوونی بزر بوو

113

دەرگا و پەنجەرەی ماڵم کردەوە

پەپوولەی هەزار و یەك باڵ نەچوونە دەرەوە

بەدەست نەفڕینیانەوە گیرم خواردووە

دەستنووسەکانم وڕەیان دەهات

لە ژێر پێیانەوە دەفڕین

ناوچەوانی خوداوەندیان جوان بینی

ئاگری خۆش دەکرد

بۆ خواردن ئامادەکردن و گەرمبوونەوە بوو

یان بۆ سووتان

ئێمەش ڕاز و گلەییی چاوی یەکدی دەبینین

داوای خۆشمان لە ئاگر دەکەین

لە ڕووداوی فڕین و نەفڕینەوە

هیچم لە بیر نەماوە

تەنیا وێنەیەك نەبێت

بە منداڵی لە پەڕۆی سەرماست کێشابووم

باڵی پەپوولەیەك بوو

کۆمەڵێك کار و بەرخ لە سێبەریدا

بیر لەوە دەکەنەوە مێژووی جەنگ

لەسەر پەڕۆی ماست بخوێننەوە

مێژووی جەنگ بۆشاییی پڕ ناکاتەوە

نزایەك بۆ ئازارەکانی ڕوخساری زەوی

114

لە زستانێکی تەڕ و تووشدا

شەپۆلێکی ئاو کتێبخانەی کۆنی شاری برد

کوڕە بچووکەکەی من سەرپەرشتیی دەکرد

کە شەو دادێت ئاو خانم و جوامێر دەردەکەوێت

کوڕەکەم سواری کەشتییەك دەبێت

خاڵ لەسەر پیتی کتێبە ژێر ئاوکەوتووەکان دادەنێ

هیچ نیشانەیەك بە ناوچەوانی کتێبخانەکەوە نەبوو

ئەم ڕووداوە خەون نییە و لە باخچەی لێکدانەوەدا

دەچێتە قۆزاخەی خەونەوە

بەڵام کلیلە ئاڵتوونییەکەیمان دۆزییەوە

نائومێدی کردین

باڵندە لە نیشتنەوە ئازاری کۆ دەکاتەوە

لە فڕینیدا دەیشارێتەوە

ئەی ئەفسوونی کلیل دۆزینەوە

ترسێك لەسەر لێوی بەباری زەوی نیشتووە

115

تکایە ئەم گوڵە لە ناو گوڵداندا بگوازەرەوە

کاتێك بەیانی

پێڵووی خەواڵووی ڕادەوەشێنێ و چاوی دەکاتەوە

بەناچاری دەبێت

بەخەوتووی ژوورەکە بڵێت ڕۆژباش

پێی بکەرەوە و بەختی بدەرێ

بچێتەوە ماڵی

گەرموگوڕی و خۆشی ڕۆچێتە دڵیەوە

تەزووی ساردی

جەستەی بەردەدا و پێوەندیی لەگەڵ مردن دەپچڕێنێت

باخچە بێ هیوای ناکات

دەم و ئەوینێك دەیدوێنێ ئەوپەڕی ژیانە

دوو چاو لە گوڵداندا ماونەتەوە

لە یادگاری بێ ئومێدبوونە و تەماشای

باڵندەی هەڵفڕیو دەکەن

116

باڵندە

ئاژەڵ

خشۆك

دوور لە شار

چاوەكانیان زۆر غەمگینن

ئەڤیندار و ڕێبواری هەموو ڕێگا

هەوراز و

لێژ و

تەختەكان

كە دێنەوە ناوشار

ڕێگا سەرگەردان نییە

هەمیشە بێدارە و چاوەكانی داناخات

بۆنی بای پاراوی ناو كێڵگەی گوڵەبەڕۆژە

ڕادەسپێرێت بێت

خاوەنداری ئەو دڵانە بكات كە خێرا لێ دەدەن

ڕێگا لە قووڵاییی ئاسمانیشەوە دێت

پیت لە زاریەوە دەڕژێت و خۆ لێك دەدەن

چاوە زۆر غەمگینەكان بەخێربێن

بە پەنجەتان كونێك لە گوێی زەمین بكەن

ترپەی لێدانی دڵ ببیستێ

لە كاتی بیستنیدا ناوت دەهێنم ئەی زەمین

مانگ لە ناخی مندا

بۆ دیدارت هەڵدێ و دەگاتە جێ

117

ئەرێ ڕوخساری زەوی بۆ چورچ و لۆچی تێ ناكەوێت

ڕوخساری مرۆڤیش لە دڵ لە دڵدانێكدا

جوانی بەردەبێتەوە ناو هەویرێكی ترشاو

ناشتوانێت بەسەریدا بنووشتێتەوە

مەکینەی قەراغ شەقام

بزماری پێڵاوی دەردەکێشێت

ئەوکات ڕۆیشتن هیچ تامێکی نامێنێ

لەسەر کورسییەکی چەرمینی قاوەیی دادەنیشێت

لە تاسەکانی حاڵییە

بۆنی نەشونمای کێڵگەی بۆ دێت

سەرڕێژە لە بەهرەی بوون و گەیشتن بەسرووش و ژیان

118

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ

بۆ

بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

ئەستێرە ئەگەر بەڕۆژ بەئاسمانەوە بوایە
خۆر گەرمی دەکردەوە

119

بۆ
بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ

بۆ

خۆر ئەگەر بەشەو بە ئاسمانەوە بوایە
مانگ دڵنەواییی دەکرد

120

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ
بۆ بۆ بۆ
بۆ

زەوی لە هیچ شتێك بێبەش نییە
بەهارێكی خوێنگەرم هێز و ئاوازیەتی
خەمیش لە دڵدا ناهێڵێتەوە
بۆ بەخێرهاتنی خوداوەندی هەقیقەت
دەمودوو شیرینە و لە باوەشیدا
ئەنگوستیلەی مراز دەدۆزرێتەوە
هەموو خەڵك لەسەر یەك ڕێگا یەكتری دەبینن

121

بۆ

بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ بۆ

یەکەم جارە دێمە ئەو شارەوە

پەرژین و

ڕەز و

باخی

تۆمار دەکەم

سەری ماندووم لەسەر دەرگای گەورەی دادەنێم

ئاواتە خوازم کتوپڕ خەوێك بێت و هەڵنەستمەوە

فریشتە جوامێری بەهەشتە

باڵندە بە هەزار باڵ بەرەو ئەو شوێنە دێن

دەنگێکی خودایی لە گەروویانەوە دەردێت

هەنگوین لە گۆزەدا دەڕژێ

122

خونچەیەك لە حەسرەت مۆسیقادا

دەمی نەکردەوە و بێ ئومێد بوو

دەنگی جۆگەلە هات

بەدوای دەنگی خودا شۆڕ بووەوە ناو زەوی

من لە ناو ئەو کلوە بەفرەدا دەمێنمەوە

کە بەسەر لکی درەختێکەوە ماوەتەوە

چاودێریی ئەوە دەکەم

کێ لەسەر زەمین

کۆچ دەکات و کێش دەمێنێتەوە

باڵندەی ناو قەفەس وریا بوونەوە

دوو پیاوی کەتەی بولبولی چل ئاواز لەسەر شان

لە گوێی گادا گەشت دەکەن

یاداشتیشیان نابێتە دڵخۆشی بینینی باران

123

دڵی زەمین بە بێدەنگی

لێ دەدات و خەیاڵ بەرجەستە دەکات

بەبێ باران چی بەسەر ئێمەدا دێت

باران ئەو ژنە دڵنەرمەیە

گڕی بەفەڕی سۆبە

خۆش دەکات و حیکمەتی خودایی دەخاتە گۆزەوە

لە نزیك ئەو کانی و ئاوەوە

دارکونکەرەیەك تەقە تەق لە درەختێکەوە دەهێنێ

زەوییەوانیش لە نێوان تەقە و تەقەیەکدا

بیر لە سوانی بنی پێی ئەسپ و کیسەڵ دەکاتەوە

مار خۆزگە دەخوازێت هەزار و یەك پێی هەبوایە

خۆشڕۆتر دەبوو

دڵی زەوی منداڵێکی تێروپڕە

دەیەوێ یاریمان لەگەڵدا بکات

بێ دڵ لە دڵدان دێتە دەرێ

شوێنی یاری هەورەتریشخەی بەرناکەوێت

124

ئارد زەنگی لێدا

ماری دووکەڵبە

خەریکی قەڵەشکردنی بەردەئاشە

هەموو ڕازەکانی ژیان

لە ڕوومەتی سوور و سپیی بەردەئاش ئاشکرا دەبن

نانی خوداوەندان دەبرژێ

بوونەوەرە نەمرەکان بەو ڕێگایەدا تێ دەپەڕن

125

مانگ درەنگ گەیشتە سەر زەوی

خوێدان و شەکر لەسەر خوانن

خوانیش بە وێنەی کۆمەڵێك داری بە بەر چندراوە

ماڵی لە بەڵا دوور

لە ناو یەکتردا دەژین

دەستی گەورە و دەستی بچووك

پاتری کاتژمێری دەگۆڕن

چی تر خۆر وزەی ڕووەك نییە

126

بیرکردنەوە لە پەرییە یەك تەمەنەکانی بەهەشت

خەو و خۆراکی لێ ستاندووم

جیهان و ڕووداوێك

ڕووبارێك بە بەر باخچەی گشتیی شار

تێ دەپەڕێ و دەناڵێنێ

دڵی ڕووەکەکانی قەراغ ئاو بەهێزە

مەلەوان خانەکانی لەشی ڕووەك

دەگوازرێتەوە ناو لەشی ماسی

ژیان بێ ویست و نەویست نییە

127

گیا ڕسکاوی وەفایە

سڵاو لە دڵەوە وەردەگرێتەوە

ڕێگا دەدا بەسەریدا بڕۆین

ڕەنگە ئەمە ئەفسوونێك بێت لە دڵی زەوییەوە ڕژابێ

زەوی وەك ڕێز و شکۆ دەقیقەیەك بۆ مانگی لە چواردە

ڕاست ڕادەوەستێت

حەکایەتخوان لەسەر گردێکی بەکانی و ئاو دانیشتووە

بۆ وەفای

گیا و

زەوی و

مانگ

سەری ڕێز و شکۆمەندی ڕادەوەشێنێ

ئەو هەبوو نەبووەی لە ناو چاڵدا لە بیرمان کرد

حەکایەتی گوناحکار و باڵندە کوشتن نییە

128

خودا زەویی ئافراند

دەنگی دا بە سروشت و گیانلەبەر

دوای ئافراندنی زەوی

دڵی خێراتر لێی دا

قووڵ لە مرۆڤ ورد بووەوە

لە نێوان ئافراندن و دەنگدا

زوو دەیمرێنێ و بەسەر بریندا دەیپەڕێنێتەوە

پاشان لە سزا و ناز و بەخششی خۆیدا دەیژێنێ

ئەی خودا لەگەڵ ئاوی کانی بەراوردم بکە

پێش ئەوەی بگاتە دەریا

چرای ماڵئاواییم هەڵکردووە

دە بەڕێم بکە

حەوشە و بانی ماڵم

سێبەر و هەتاوە

129

بەدڵێکی پڕ و ئاسوودەوە

بەناو تاریکاییی کێو تێپەڕی

کێو بەرگریکەر و هێرشبەرە

جیهانیش لێوی وشکە

گوێی سووک و مەست بە لەرینەوەی ئاواز

لە خەو هەستێ

بە ئارەزوویەکی زۆرەوە دەست بۆ کەمانچە دەبات

لە هۆڵی تاجداری گۆرانی و مۆسیقادا

سەرم بە سینگی درەختێکەوە کردووە

تا خۆم حەز دەکەم لە خەو هەڵمەستێنە

ئەی کازیوەی ناو باخچە فراوانەکان

منداڵێك لە درەختەکەوە نزیك دەبێتەوە

پەپوولەی بەسەر شانەوەیە

لە ڕەنگاوڕەنگی پەپوولە بێزارە و ترسێك ماندووی کردووە

نازانێت پەپوولە بەسەرشانی دەمێنێتەوە

یان بەهۆی شانییەوە دەچنە ناو لك و پۆپی درەختەکەوە

ئەوکات دەبێت یارییەکە دەست پێ بکاتەوە

خەمیش لە کۆتاییی گەردوون بخوات

130

ئەی وریایی دڵم مانگ

تا دەگەم بە دیداری

باڵندەی ئاو لە باڵ چۆڕاو هاوڕێم بە

باڵندەی ئاو لە باڵ چۆڕاو

خۆشبەختی سروشتە و بوومەلەرزە ڕادەگرێت

دەست لەسەر دڵ و ناوچەوانم دادەنێم

مەشخەڵی ناوچەوانی بەهرەبەخشم پێ دەگات

ئەی وریاییی دڵ مەرگ ماری لە شەڕە و بەتوانایە

131

منداڵێکی بەسینگییەوە گرتبوو

پێیەکانی لە ناو باخچە

هەڵدەگرت و دادەنا

کە سێبەری دەکەوتە سەر گوڵ

گوڵ وەك ڕەگی ڕابکێشرێتە ناو شارە مێرووله

هەی دادی بوو

کێ لە ناو باخچە نیشتەجێ دەبێ

ئەگەر لە مەرگی دەستفرۆشێکدا

هەزار و یەك ئاوازی پێ نەبێت

بۆ لاوانەوە و دڵڕاگرتن

پیاوی بێزراو

بە منداڵی گەزەی لە مەمکی دایکی داوە

132

زەوی دوای دروستبوونی

لە کەسی نەپرسی

ڕابەر و بەڕێوەبەرم کێیە

گیانی زەوی

بەزەینێکی پاراوەوە هەڵدەبژێرێت

کێ بێتە ناو چاوی

گلێنەی خۆی نیشان بدات

لە ناو بلووری چرای دانێت

133

قەت لە بەرزاییەوە تەماشای خوارەوەم نەکردووە

لە خوارەوە وەك ڕەنجی دڵ

لە بەرزاییم ڕوانیوە

هەردوو دەستم بۆ دروست بوون و ڕاگرتنی

دوو قۆزاخە بەرز کردووەتەوە

قۆزاخە

دز و

جامبازی قورگ نووساو و

چڵێسی تێدا نییە

ئەی قۆزاخە

خوێنی لەشی مردوو

خورپەی تەماشاکردن و ڕازی ژیان نازانێت

134

کێڵگەی گوڵەبەڕۆژە

لە ڕوخساری ئاگراویتدا

تریفە ستایشی سەرچاوەی دەکات

نازی جیوە جیوی بەچکە پەڕەسێلکە

بۆ تۆ ئەی سەرچاوە

ڕۆژ گوڵەبەڕۆژە میهرەبانە

شەویش مانگ

بەدرەوشاوەیی هات

بۆ بوون بەجوانی لەدایك بووە مانگ

لە شوێنێك دەسووڕێتەوە

خەڵکەکەی سێوی یەکتری بخۆن

135

مرۆڤ تیشکی پەرت و بڵاوی خودایە

توێکڵی هەنار بەدەوری خۆیدا فرێ دەدا

سەرزەمین بەدەستی نامەردانەوە

چ زوو بێ ڕەنگ بوو

درەختی بەروبووم و سێبەر

چ زوو بەدەستی نامەردانەوە

ڕەگی لەقا

شوێنێکی زۆری خۆشکراوە بەتاڵە

سوارچاکی هەتاو و دروودی تێدا بجووڵێتەوە

بەهرە و هێز

ڕەنگ و ڕەگ

بدەنەوە باغی ڕووی مرۆڤ

بەدڵی پڕ بدرەوشێتەوە

دڵی پڕ وەك شاری لە ڕووبار نزیك وایە

کاتیش دوا بکەوێ

لە نامۆیی ناپرسێت

ڕکابەرایەتیشی لەگەڵ کەسدا نییە

هاوارێکە لە سینگی بەرخێکەوە هاتووەتە دەرێ

136

کات دڵی شین و مۆر بووە

ڕابردوو بنوو

داهاتوو تۆش

تا ئێستا بەتیژی ڕەت دەبێت

بەرانبەرتان

لەسەر باڵی پەیکەرێك دەوەستم

تیرێك دەوەشێنم

هەرسێکیان دەستیان ڕاگرتووە

بۆ نزا نا

بۆ ئەوەی ئێمە شتەکانی خۆمانی لەسەر هەڵگرین

بەدڵ شتەکانی خۆمان هەڵگرین

مانگ وەك پشت و پەنا لەگەڵماندا

دەوەستێت و گەش دەسووتێت

هەموو فرتوفێڵەکانی کات ئاشکرا دەبن

بازیش نەوی دەبێتەوە

دێت لەسەر پەیکەری خۆی دەنیشێتەوە

لە شکۆی مردنی خۆی بەهرەمەند دەبێت

137

هەوڵ دەدەم بەروبووم و سێبەری

ئەو درەختەم بیر بکەوێتەوە

کە لە باپیرانمەوە بەجێ ماوە

بە بەهرەی خەونێکەوە

بەیانیان لە خەو هەڵدەستم

دەست لەسەر دڵم دادەنێم

بەخوێنی ئاگری مەترسیدار دەکوژێنمەوە

چاپەست و سینیی پیاڵان

لە ئاگری سۆبە نزیك دەکەمەوە

پەنجەرە دەمە بۆڵەیەتی

بۆنی ژوورەوە و بۆنی باخچەی بۆ تێکەڵ ناکرێت

کاکڵە گوێزی سەر خوان و گوێزی

بەلکەوەی ناو حەوشە و بان

لە بەراوورددا بۆیان دەرکەوت ژیان لە مەترسیدایە

لە داربوونەوە

باجی نەویستن و بێهوودەییی ژیان نییە

138

جابولقا لەسەر قۆچی گای چاو سوورەوە

ڕێگای بۆ نەهاتووە

لە شەرمێکی گەرمدا

لە ناو فنجانی جادووبازێك دامەزرا

باڵی باز هێدی هێدی بەرزی کردەوە

تا زەمین بووە چاو و هەمووماني دیت و ناسی

گەرمی بە

پێ و

دەست و

باڵ بەخشی

لەسەر پشتی گا هاتمە خوارەوە

دڵم بە باڵی بازێکەوە بەست

برادەران ئەی پەڕ و باڵم

دار چوالەی شەرم لە دڵ دەزانێت

باران لە کاتی نمە و ڕێژنەیدا

چۆنی بیر کردووەتەوە

139

سامانی سروشت چێشتی خودایە

بۆ

ئادەمیزاد و

ئاژەڵ و

پەلەوەر و

زیندەوەری لێ ناوە

ئەمڕۆ لە حەکایەتی شارێکدا
لە وێنەی گۆڕێك ورد بوومەوە
لە چ دەرگایەکەوە بێمە ناوت
کە شوێن هەمووی دەرگای تۆیە
دەرگا لەگەڵمدا نەرمی نانوێنێت
لە سەربانی ماڵی باپیرانم نووستووم
ئەستێرە و مانگ
کوڕ و کیژی منن
بە ئەسپسواری دەچنە
سەردانی شارە مێروولەی ناو مۆزەخانە و شوێنەواری دێرین
پەیامی چیتان پێیە
چاوی هەڵۆی تووڕە زوو کوێر دەبێت
ئەوانەی چوون
دەنگیان هاتەوە و ڕەنگیان لەگەڵ باران
چووەوە ناو هەموو شوێنێك
بای بەگوڕ و گەرمی هاوین تامی چێشت دەگۆڕێت
140
لە دەرەوەی پەنجەرەوە
گۆڕەپانێکی پڕ بەروبووم دەبینم
بیر لە ڕەنج و ژیان دەکاتەوە
ڕووناکی لە ژوورەکەمدا گەڕا
چاوی بەچکە پشیلە پشکووت
بەڵام هێلکەی مریشکەکانی ماڵی نەخوارد
دەستم لەسەر دڵمە
چاو خێرا خێرا دەترووکێ
وا خەریکە ڕووداوێکی گرینگ دەبێتە مێژوو
پەنجەرە خەڵکەکەی بەناو خۆیدا
تێ دەپەڕێنێت بچنە ناو مێژوو
بەهەشت یەك دوو مەتر لە پەنجەرەوە دوورە

دەنگی باران نزم دێتە گوێ

دەنگی بەرز نیاز خراپە

ئەو ناوە دەباتە کەناری چارەڕەشییەوە

بکەوم کەس شوێنم ناگرێتەوە

لە سێبەری درەختی باویدا

ئارەزووی خواردن و خواردنەوە ناکەم

سێبەری درەختی ئاسوودەیی و دوعای یەکتر دۆزینەوە

چاو و دڵتان ڕوون

نانم گەرمە و ئاوم سارد

خاچی مەسیح و پاچی فەرهاد

جوانترین کەلوپەلی گۆڕەپانی ئاگربازین

ئەی ئاگرباز

لە دەرەوەی پەنجەرەوە گۆڕەپانێکی پڕ بەروبووم

بەدڵنیاییەکی زۆرەوە بانگمان دەکات

دەنگتان گەرمە و ڕووخۆشی بخوورن

وەرنە ئاهەنگ و ژوان و ڕووەك چاندن

دوا مەکەون

لەبارەی مۆمی جەژنی سەری ساڵەوە دەدوێین

ئاگری دیدار دەسووتێت

گەرم گەرمە وەك لمی داخی بیابان

141

ئێوارەیەکی نە ساردە نە گەرم

گلێنەی چاوم لە سپێنەیدا

ئاوازی هەڵاتنی مانگ

لە سەرەتای ئێوارەوە بۆ دوا بەشی شەو دەپەڕێنێتەوە

دەنگ لە دوور و نزیکەوە دێت

دەربڕینەکانی دەموچاو

شێوازی دڵن

تەماشایان کەیت وەك گوڵی خومار

چاویان دەکەنەوە و ساکارانە دەدوێن

حیکمەتی ساکاریی چییە ئەی دڵ

دنیا تەنیا بەخۆر ڕووناك نابێتەوە

دڵ وزەیەکی سەیری تێدایە بۆ ڕوونبوونەوەی

دەنگی زەنگوڵەی ملی بەرخ و کرانەوەی چاوی بەچکە کەروێشك

هەموو بوونەوەرەکانی خودا جوانن

خوداش سێبەری لە زەویدا نییە

لە ناو دڵ و چاوی بوونەوەرەکاندا درێژ دەبێتەوە

دەبێتە چەتری ڕوون

142

باڵندەیەك هۆگر بە سینیی دانەوێڵە بژارکردنمان بووە

دانەوێڵە بژارکراوەکان دەخوات

باڵ لێك دەدا

قاچی بەرز و نزم لە زەوی دادەنێ

دەنووکی ڕووەو ئاسمان دەکاتەوە

ناز بەملاو ئەولادا هەڵدەدا

ناشزانم چۆن بیر دەکاتەوە

چوومە بن باڵەکانی و بەگەرماییی خوێنی نووستم

بیرکردنەوە لە چۆنیەتیی بیرکردنەوەت

خەوی لە چاو سارد کردوومەتەوە

سینیی دانەوێڵە بژارکردنم هێنایەوە ناو خێزان

بڕوا بەوە دەهێنم چرا لە ئەستێرە گەورەترە

ئەڵماس بڕوای هێنا

دوای مردن هیچ درەوشانەوەیەك نییە

سینیی دانەوێڵە بژارکردن

لێواری ئاوێنەیە و یادەوەریی ماندووە

بەردەوامیش گلێنەی دەفڕێت

ئاخاوتن لەگەڵ خاڵخاڵۆکە فەرامۆشی چاوفڕینە

143

له ماوەیەکی کەمدا

ناتواندرێت ژیان و مەرگ ببینی

دێوجامەش تابلۆیە

له تەنیشت ڕووبارێکی بێ پێچی وەك

شیری تازە هەوێنکراو خەوتوو

بنەماڵەیەك لە سەیران و وەرگرتنی چێژی تەواودان

ماسی له ئاودا خۆی نقوم کرد

له لەخۆباییبوونێکی بێ ئەندازەدا

کلکی هەڵدەبڕی و هێڵی دەکێشا و گازی دەگرت

له دووریی یەك دوو مەترێکیش

لەسەر ڕەژوو گۆشتیان دەفرۆشرا

کفەکف و قرچە قرچەی برژان

ئاهی حەز له ژیانبوونە دەدرکێندرێن

بەچاویلکەیەکی هەتاوییەوە له کەنار وەستاوە

هەر بەو شێوە نەرمونیانە

دەبێت قسەکانمان لەگەڵ ژیان و مردندا بکەین

باڵندەیەك به باڵی بای ڕژاندە ئەم ناوەوە

ئاهەکان بەگۆرانی دەڵێ

144

له منداڵی بەهێیەکم کرد بەدوو کەرتەوە

کەرتێکی بەهەشت

کەرتێکی دۆزەخ

هەتا ئێستاش له کەرتی بەهەشت دەخۆم و تەواو نەبووە

چاوم ڕۆشنتر بکەوە دەچمە ناو پەڕەکانی تاووسەوە

کەرتی دۆزەخ نایەتە ناو دەستەوە

قەل له نزیکییەوەیە و دەیەوێت دەنووکی له ناو تەڕ بکات

پاشان لەسەر قولفی گۆزەی شەراب

پشوو بدات و خەیاڵی بەدەوروبەردا بسووڕێنێت

پیلان بۆ شێواندنی پەلکەزێڕینە دابنێت و گیا بشکێنێتەوە

سێبەری قەل خۆری نایەتە ناو

پەری لە سێبەردا نین

ناوی نهێنیی سەرپەرشتیاری بەهەشت پەرییە

ناوی نهێنیی پەریش خۆرە

ئەی منداڵیی بەهێیەکم بە دەستەوەیە

چاوم دادەخەم و دەیهاوێمە ناو ڕووبارێکی بێگەردەوە

کێ بەمن دەچێت

بیگرێتەوە بۆ تاهەتایە لە کەرتی بەهەشت دەخوات

ئەی شاعیری ناو پەڕەکانی تاووس

بەهەشت و منداڵی دوو لاڕوومەتی دەموچاوێکی خوداین

145

نازی چاو هێشووە ترێیەکی پڕ و مەستە

ڕژایە ناو ئەو کووپەیەی

لەسەر سێپای

منداڵی و

گەنجی و

پیری وەستاوە

کزەی جەرگ و بەیاد ژیان

بینینی لە نێوان زەوی و ئاسمان ڕاگرتووە

بینین هەڵدەچێت و دادەکەوێت

چۆکی دەدایە سەر زەوی و دەستی خانەدانی ماچ کرد

هاواری کرد تکایە دایك و باوکم مەکوژن

ئەو هاوارەیە درێژ بووەتەوە

ئێمەش بەناویدا تێ دەپەڕین

لەرزینێك لە گەرووداماوە

146

ئەو وشە داستانییانە چین لە باڵتەوە دەڕژێن

ئەی باڵندەی خێرا فڕیوی ناو ئەفسانە پاشاییەکان

ئەڵماس نابریسکێتەوە

چ گلێنەیەکە لە ناو چاویدا ڕسکاوە

جاڵجاڵۆکە تەونی بەدەوریدا چنی

پاشان بە سەرنجێکی قووڵەوە تەماشای کرد و ڕۆیشت

باڵندە یادەوەرییەکی بەهێزی

لە چنینی موورووی شاڵی پاشاژن هەیە

موورووی شاڵی پاشاژنیش دەزانێت

باڵندە لەبەرچی ماندووە و چ گلێنەیەك لە چاویدا ڕسکاوە

147

مەسیح لە سووڕانەوەی بە دەوری زەویدا خوڵقا

لە بەهرەی ناوچەوانی شاعیرێکی خودایی

سووڕی ژیانی تەواو کرد و خاکی حەڵاڵزادە وەری گرت

هاتە ناو خوێنی زێوان و فێرە لێبووردەیی بوو

یەکەم ژەم خواردنی لە خوانی ماڵی مندا خوارد

لێوی بەزمان سڕییەوە و ڕوخساری بە یادگاری درەوشایەوە

خوێدانێکی وەك پەند و حیکمەت کردە دیاریم

دەستی لەسەر دڵم دانا

دڵێکی خۆڕسك و شیرپاکە

تاسە لە زەوی دەچنێتەوە

لە شەقامەکان دوور بکەرەوە

بەسەر شۆستەدا بڕۆ و سڵاو بکە و دڵ بگێڕە

تەمەنی جوامێریت لە سووڕانەوە بەدەوری زەویدا درێژ دەبێتەوە

لە پێناو ئاسوودەیی گڕوگیا بڕواداربە

وێنەی زۆردارشکێنێکی سروشتخواز لە ئەلبوومت

چاو هەڵدەهێنێ و هەمووман دەبینێ

هەتاوی نیوەڕۆی بەهار هەقیقەت نییە

گۆرانی نالێ و نانووسێت

لە ئاخاوتن لەگەڵ تەمدا زاووزێ دەکا و دەفتەری ژیانی

لەسەر دووگردی نوێژدا لە بیرچووە

لە ئاوڕدانەوەیەکیدا چاوی ڕژا

ئێستا لە هەموو کاتێك خێراتر لە پردەکان دەپەڕێتەوە
148
گەنجینەی نادیار مێژووی بۆ چاخی جوانی دەگەڕێتەوە
چاخی جوانی
واتە کە گورگ زانی کون بۆ خۆی لێ بدات
مەمکی بۆ بێچووەکانی داگیرسێنێت
مەمك بەڕاستی مەشخەڵە
چوارچێوەی وێنەی پیاوی ئەدەب و جەنگ مەرجانە
چاوی لەسەر هەموو شت هەڵگرت
گیانی داماوی لە ناو چوارچێوەی مەرجان
سەرقاڵی ئەوەیە
چ ڕێگایەك مشتومالْ بکات
گەنجینەی نادیاری لێ هەڵگرێتەوە
ڕێگاش دوژمنداری دەکات
گەنجینەی نادیار لە ناو خۆتدا جێم بهێڵە
دەتوانم بژیم و زەوی بۆ بۆنخۆشبوون ئاوڕشێن بکەم
149
لە بەرزاییی گوندەکانەوە
دارستانی گەورە و بە ئاخاوتن
فریشتەی مێ
موتوربە و جۆگەیان پاك دەکاتەوە
چاو پڕ دەبێت و دەڕژێتە سەر
کتێبی پەیامبەرە ماندووەکان
گوێ هەڵخستنێکی دوور و درێژ و هەست ڕاگرتن
دڵی پڕ لە ڕووناکیم تواندمیەوە
دڵ پیرۆزبایی لە هەموو تەماشاکردنێك دەکەم
دەتوانم ئەو شتانە ببینم خودا بژاری کردوون
مانگ هەڵات و تریفە ئاخی هەڵکێشا
ڕوخسارەکان تین و شەوقیان لەچاوم دا و کوێر بووم

بەتەنیا لەگەڵ دلۆڤانی دڵ مامەوە

تەنیا لەگەڵ دڵ مانەوە

هەیوانی ماڵت پڕ دەکات

لە بۆنی شکۆ و دڵنیاییی متفەڕك

150

سەرەتا زەمین چاوێکی گەورەی هەبوو

خۆشبەختە کەسی نەبینی و کەسیش نابینێت

تا لە ناو هەناوی خۆیەوە نەبن

ئەرێ زەمین لە پای چیدا دەمانکوژێت

ئەو وەستایەی زۆربەی خانووی گەڕەکەکانی شاری

دروست کردووە

ڕاوەستاوە و چاوی بەچاوی گا

دەگێڕێت و بیر دەکاتەوە

لە شڵەژانێکدا حیکمەتێکی درکاند

جانەوەران بێدەنگ بن

تارماییەك خەریکە دەبێتە مرۆڤ

ئارەقەی دڵ و گیانی دڵشکاوان دەسڕێ

نیشانە ونبووەکان دەدۆزێتەوە و دەڵێن

گریان قەت بە پێکەنین نابێت

وەستا گرەوی لە چاوی گا بردەوە

گەڕەکێکی تری لە چاوی شەودا

لەشێوەی دڵ بەڕووناکی ئافراند

قەدەغەیە تارمایی پێی بنێتە ناوی

حەکایەتی دروستبوون دەگۆڕی

151

تێکۆشام بۆ ئەوەی بیزانم

بێ سوود بوو

ناچار پرسیم

ئەرێ ئەی ڕەقیب کورد ماوە یان نەماوە

ئەوەی لە بزەی مۆنالیزا بزرمان کرد
لە دڵ و گیانی گەرمی
گۆرانیی لۆرکێ و لۆرکێدا نایدۆزینەوە
مشاری کارەبا
نەیتوانی مێشوولەی گەڕی شەق بکات
152
زیاتر لە هێزی خۆم
بەڕێگایەوە بووم و پشووم دا و بەڕێ کەوتمەوە
ڕێگا یەکەم سەرچاوەی
لە نێوان لێوەکانیەوە پاراستووە
لە بیرە خۆیمان ناباتەوە
هەمیشە دەمانهێنێتەوە بەرچاو
دەستبڕ و دەعبا هیچیان
لە سەرچاوەی یەکەم پێ ناخوێندرێتەوە
لەبەر جۆرێکی تری خوێندنەوە
دەفتەری زێڕینم لەسەر مێزیان دانا
پەنجەمۆری سەرچاوەم
لە ناوچەوانم دا
پێویستم بە هەوای کەروێشکەی
گەنم و جۆ هەیە
بەبێ هەوا
ژیان بەهرەیەکی کاریگەری تێدا نامێنێتەوە
دەبێ ناوچەوانی ماچ بکەم
گوڵەگەنم و جۆی لاواندووەتەوە
153
گوڵ خەریکی ژیانی تایبەتی خۆیەتی
با خۆڵ نەکاتە چاوی
باڵندە خەریکی ژیانی تایبەتی خۆیەتی
دەوری هێلانەی بە بەردی بەنرخ و ئەفسانە بچنێت

کاتژمێر خەریکی ژیانی تایبەتی خۆیەتی

دەستی لەسەر دڵیەتی بۆ ئەوەی درۆزن دەرنەچێ

قاوەچی خەریکی ژیانی تایبەتی خۆیەتی

لێوی پیاڵەی بەرەو ناسکی و نەرمی ببا

کەروێشك خەریکی ژیانی تایبەتی خۆیەتی

نازی گیای تەڕ و نازی

ددان هاتنی بێچووەکانی بەراورد دەکات

کۆمەڵێك ژن و پیاو بەشەقامدا غار دەدەن

سەکۆی باخچەش جانتای دەستی لەسەر جێماوە

بێدەنگی ئەم دەوروبەرەی سووتاند

ئێرە دەڵێی شەوە

ئاگر جوان لە ناوی دیارە و کوڵمی سوور کردووە

154

دووپشکێك لە بورج و قەڵای

شارێکی خۆشباوەڕدا خۆی مات داوە

هەوڵی ژیان خۆشکردنی خۆی دەدا

دووپشکم وەك گۆرییەکی دڕاو

لە پێ داماڵی و فڕێم دا

مردار بووەوە

مرداربوون لە ڕۆژی پشوودا

هەتاو ڕەگ و ڕیشەی درەخت دەلاوێنێتەوە

لەگەڵی بەڕێ دەکەوین و دەگەین بە ڕەگ و ڕیشە

ناو لەو بورج و قەڵایە دەنێین کێڵگەی خۆخ

کە ڕوخساری نواڵە

لە ناوی بۆنی بەهاراتی ماڵە

ماڵێك کە باڵندەیەك تازە لە کۆچی سوور گەڕاوەتەوە

لە سندووقێکی کۆندا کلیلی بۆ هەڵبژاردووە

بەدەنووکی گرتوویەتی

چاوەڕوانە لێی وەربگرم

155

مرۆڤ ڕووەكێكی هەستیارە

خۆر بە تەواوی لێی نەدا

لە ناوەوەڕا خاو دەبێتەوە و بەلادا دێت

ناوێرێت لەسەر قەرەوێڵەدا بنووێ

چونكە هەموو مردووەكانی نەخۆشخانە

لە سەر قەرەوێڵەدا مردوون

چاوی هەست و جوانی پڕە لە ڕووەكی هەستیار

وەشاندنی باڵی باڵندە

هێزی هەستیاری دەخاتە پێشبڕكێوە

لە سەركەوتنی پێشبڕكێدا

دڵ دەچێتە ناو ئەو خۆرەی

بەتەواوی لە مرۆڤ دەدات

156

گوێیەكانت چارەنووسی منن

ئەگەر بەكێش و سەرواوە

لە ئاست ڕازمدا كراوە بن

وەك كەس مەیەرە بەرچاو

وەك كەسیش بزر مەبە

گوێ لە خۆیدا باخچە و ماڵێكی پاراو و خانەدانە

زەوی ناخۆش و ترسێنەرە

باران دەگەڕێتەوە شوێنی هەوەڵی

هێز دەدات بەجۆگەلەیەكی خوڕ

كەروێشكیش گوێیەكانی دا دەست خودا

وا خەریكە قۆرتێكی بچووكی خوێن دروست دەبێت

157

كاتێك وێنەی پیاوێكی ناكەس

لە دیوار دەهێندرێتە خوارەوە

دیوار بێ هەناسە نامێنێتەوە

شەقام تاولەرز بەری دەدا

منداڵان پێڵاویان بە پەڕۆیەکی نەرم دەسڕن

مراوییە مل و گەردەن ڕەنگاوڕەنگەکان

بیرکردنەوەی ماسییان لە ئاو دەرهێنا

لەسەر تاجی پاشایان دانا

چووە خوێنی شەهیدێك

بوو بە خەون و سروودی گەرم

مراوی و ماسی

لە پرچی منداڵەکانمان نقوم دەبوون

ئارەقە لە ناوچەوانی پاشا چۆڕا

دەست و پێی لەرزی

وێنەی خۆی پێ لە دیوار نەدرایەوە

158

پیاوێکی پیر هەموو ڕۆژێ لە نێرگزی دەپرسی

ئەرێ تەمەن چۆن دەڕوات

پشتی بە درەختێکی تازە چرۆداو گەرم کردووەتەوە

هێشتان سێبەری عەردی ڕەش نەکردووە

سەرنجی بەرسینگی کۆترێك دەدات

کە خۆر لێی دەدا

پەڕێك لە سینگی کۆتر

شکۆی جوانییە

دیواربەندی قەڵای هەولێری پێ ڕەنگ دەکەم

منی لە خۆیدا کوشتووە

نهێنییەك لە چرۆی ئەو درەختە هەیە

کە پیاوە پیرەکە پشتی پێ گەرم دەکاتەوە

پشتی پیاوی حەکیم

وەك درەختێکی بەهێز چرۆ زیاد دەکات

باڵندە بۆ تاسەی خوێندن

گوێی دڵی بەدڵمانەوە دەنێت

چەپکێ پووش دەهاوێمە سەر کەپر

بۆ سێبەر و شکۆی وەڵامی نێرگز

159

لە دەستە نەرمونیانەکانی دایکە زەوی

نانێکی گەرمم وەرگرت

هێزێکی زۆر جەستەی بەهێز کردم

ئاسانە بۆم

بەردێکی گەورە لە کێو بهێنمە خوارەوە

ڕێگا بکرێتەوە و پەیکەر و تابلۆی لێ دابندرێت

ڕەنگ لە پەلکەزێڕینە ڕاناکات

هەڵبژێردراوێك خۆی ئامادە کردووە

بۆ ئاشتکردنەوەی دوو پۆلە باڵندە

شەو لە ناو کراسی مار خەوت

ئاسان بوو بۆی

گیان گۆڕینەوە لەگەڵ ڕاوچی

ڕاوچیش ترس لە سیمای باڵندە زیاد دەکات

160

هەورەتریشخە و برووسکە

لەگەڵ یەك چەند نەرمونیانن

موورووی ڕەنگاوڕەنگ ڕوو دەکەنە

ناو قۆرتی مووروو مووروویانێی کیژان

پاشان بەڕستەی وەدەکەن

دەیکەن بەخەناوکە

بۆ پیرێژنەکەی مامانی شار

لە ناخی ناخەوە سەرنجی خەناوکەی

ملی مامانی شار دەدەم

کە تاسەی نەزۆکی دادەمرکێتەوە

بێ چاوترووکان دڵی دەڕژێتە ناوچەوانی منداڵێك

خانە سستەکانی جەستەی زیندوو دەبنەوە

باران نەرم و سەنگین دادەبارێ

قۆرتی مووریانێی کیژان لێوڕێژ دەبن

ئاوازێك لەسەرەخۆ دێت

دەست بۆ ڕووبار و باخێك درێژ دەکات

161

لە هەموو شوێنێك بەهەشت و دۆزەخ بۆ ژیان هەیە

گوێم لە نوێژتە

نزا و دروودەکانت بۆ منن

ڕێگا سەهۆڵبەندان نییە

دەنگی مێوانداری

زەنگوڵەی ملی مامزە

لە ناو پاوانی پاراودا

دەنگیماڵئاواییش

غژەغژی ڕادیۆیە

لە کاتی بەرنامەی گەشتی ژیانی داهێنەران

جغارەی ناو تەپڵە

دووکەڵێکی باریکی لێ بەرز دەبێتەوە

باڵندە لە ناو تەمی سەر دەریا

دەنگی خۆش دەبێت

دەیباتەوە سەر دەنگی زەنگوڵەی ملی مامز

لە ناو پاوانی پاراودا

162

حەوت جار بەشداریی پێشبڕکێی وەرزشی تیرهاوێژیم کرد

حەوت هێلکەم ترووکا

حەوت جۆگەلە لە یەکتر نزیك بوونەوە بۆ مەلەوانیی بێچووە مراوی

حەوت گوڵەگەنمم پڕ شیر بوو

حەوت باڵ لە کووپەی گەنجینەم ڕوا

حەوت پەندم لە تابلۆی شاردا هەڵواسرا

حەوت پشکۆم بووە فەرامۆشی جەستەی ئاگردان

بەهار خوێنی زەویی هێناوەتە کوڵ و جۆش

سروشت لە حەوتەیەکدا دووبارە لەدایك بووەوە

ناڵەیەکی پچڕپچڕی لە سینەوە هەستا

حەوت ڕەنگی پەلکەزێڕینە

لە پێش چاوی مندا ونە

ئاوێکی سازگار لەچاوی پەلکەزێڕینەوە دەڕژێ

تەنیا جوانەمەرگان لەکاتی سەرەمەرگدا دەیخۆنەوە

گرێیەکیش لە ڕەنگ دەدەن

163

هیچ شتێکم بەمێشکدا تێ ناپەڕێ

تەنیا سەرگەرمی ئەوەم

زەوی چەند ڕووڕاست و بە هەستە

بەئاوی ژێرزەوی جلوبەرگم دەشۆم

بە لکە دارێکەوە هەڵی دەواسم

هەستی لکەدار و هەستی جلوبەرگم

برای شیرین

بەتاسەوە سەیری با دەکەن

با لە هەموو شوێنێکەوە هاتووە

ڕێگای دوورمان نیشان دەدات

بۆ چوونە سەرکار و دیدەنی

زیندوومان دەکاتەوە

ئالآی خەونێك

بەرانبەرمان دەلەرێتەوە و شادمانە

دەیەوێ سێبەری لێمان دا و دەست بەباڵمانەوە بگرێت

تەنیا نامێنینەوە

بڵێی هیچ هەبێت

لە نێوان بای ناوداەکان و تەنیاییی ئێمە

164

پەنجەکانی دەستمیان بەداوێك بەیەکەوە گرێ دا

لە پشتی دەستمیان نووسی

کلیلی گەنجینەی دنیات بەدەستەوەیە

بەدەمی بەخێرهاتنەوە فەرموویان

ئاسوودەبە بەخت و ئومێد هاتوونەتە پێش دەرگات

زەوی و زارێکی زۆریش کێڵگەن بۆ بەرهەم

165

لە نزیك ئەو درەختەی لە ژێر گرانایی بەفر بەلادا هاتووە

دانیشتم

کڕنۆشم برد و چوومە دۆخی نوێژ و دوعا

لە ساتێکی نادیاردا

شالوور پێناسەی گوڵی دامێ

دڵم وەك دەبدەبەی ڕەنگاوڕەنگ

هەڵدایە ئاسمان

دڵ و

دەبدەبە و

ئەستێرە

بۆنی ناوە دێرینەکان بە بەرکەپوومان دادێنن

بەردی جوان و خانەدان دەکرێن بە پەیکەر

با ئاشنایە بەتەواوی دڵەڕاوکێی مرۆڤ

لە ژێر خۆڵیشدا نانوێت

166

کات چۆنی دەست پێ کردووە

ئاواش کۆتایی دێت

پاشا بۆ خەو و خەونێك

لە ڕۆخ دەریا تاجی دانا

لە جۆلانەیەکدا خەوت

کاتژمێرێکی زێڕی لەدەست دابوو

دەست و پێوەندەکانی

بەدزییەوە تەماشای کاتژمێرەکەیان دەکرد

ڕووناکییەکی نزم لە جۆلانەکەی دا

پاشا بێ هێز و نەخۆش

سەری خستەوە ژێر تاج

لە ژێر چاوەوە تەماشای

کاتژمێری دەستی کرد و هەناسەی توند بوو

سەری هەڵێنایەوە

مێژوو لە ناو هاڵاودا ون بوو

ئیدی تەماشای ئەلبوومی

سروشت و گێژەنی ژیان دەکەم

هەواڵی دڵی گەرم و نەرمی زەویش هەر دەزانم

2009 هەولێر